

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE NARSİSİSTİK KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ, MANİPÜLASYON VE FLÖRT İLİŞKİSİNDE PSİKOLOJİK ŞİDDET

Fatma POLAT

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2024

Liderlik, araştırma, inovasyon, kaliteli eğitim ve değişim ile

Daha ileriye ... En iyiye ...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE NARSİSİSTİK KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ, MANİPÜLASYON
VE FLÖRT İLİŞKİSİNDE PSİKOLOJİK ŞİDDET

NARCISSISTIC PERSONALITY TRAITS, MANIPULATION AND DATING VIOLENCE
AMONG UNIVERSITY STUDENTS

Fatma POLAT

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2024

Kabul ve Onay

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼ne,

Fatma POLAT'ın hazırladığı “¼niversite ¼đrencilerinde Narsisistik Kişilik ¼zellikleri, Manip¼lasyon ve Fl¼rt İlişkinde Psikolojik Şiddet” başlıklı bu çalışma j¼rimiz tarafından **Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalında Y¼ksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

J¼ri Başkanı	Prof. Dr. Şerife IŞIK
J¼ri ¼yesi (Danışman)	Prof. Dr. Filiz BİLGE
J¼ri ¼yesi	Prof. Dr. Kemal ¼ZTEMEL
J¼ri ¼yesi	Prof. Dr. Meliha TUZG¼L DOST
J¼ri ¼yesi	Dr. ¼đr. ¼yesi Olcay YILMAZ

Bu tez Hacettepe ¼niversitesi Lisans¼st¼ Eğitim, ¼đretim ve Sınav Y¼netmeliđi'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki j¼ri ¼yeleri tarafından 06 / 06 / 2024 tarihinde uygun g¼r¼lm¼ř ve Enstit¼ Y¼netim Kurulunca / / tarihi itibarıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. İsmail Hakkı MİRİCİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼r¼

Öz

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin narsistik kişilik özelliklerinin, insan ilişkilerinde manipölasyona başvurma ve flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulama/psikolojik şiddete maruz kalma düzeyleri ile ilişkisi incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu 391 üniversite öğrencisidir. Veri toplama araçları “Kişisel Bilgi Formu”, “Narsistik Kişilik Envanteri”, “İnsan İlişkilerinde Manipölasyon Ölçeği” ve “Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeği”dir. Verileri analiz etmek için SPSS 22 kullanılmış; korelasyon analizleri, regresyon analizleri ve t testi yapılmıştır. Araştırma sonucunda narsisizm ile manipölasyon arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu ve narsistik kişilik özelliğinin manipölasyonun anlamlı bir yordayıcısı olduğu görölmüştür. Narsistik kişilik özelliğinin flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulama ve maruz kalma ile ise düşük düzeyde anlamlı ilişkisi olduğu ve narsistik kişilik özelliğinin flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulamanın anlamlı bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Ayrıca narsistik kişilik özelliği ve manipölasyona ilişkin puan ortalamalarının erkeklerde, flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulama puan ortalamasının ise kadınlarda anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Flört ilişkisinde psikolojik şiddete maruz kalmada ise cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Anahtar sözcükler: narsistik kişilik özellikleri, manipölasyon, flört şiddeti, üniversite öğrencileri

Abstract

In this study, the relationship between narcissistic personality traits of university students, and their levels of resorting to manipulation in human relations and perpetrating or being exposed to psychological violence in dating relationships was examined. The sample study group of the research consisted of 391 university students. The data collection tools of the study are "Personal Information Form", "Narcissistic Personality Inventory", "Manipulation in Human Relations Scale" and "Multidimensional Emotional Abuse Scale". SPSS 22 program was used to analyze the data; correlation analyses, regression analyses and t-test were performed. As a result of the study, it was seen that there was a moderately significant relationship between narcissism and manipulation, and that the narcissistic personality trait was a significant predictor of manipulation. Also, it was found that narcissistic personality trait had a low-level significant relationship with perpetrating and being exposed to psychological violence a dating relationship, and that the narcissistic personality trait was a significant predictor of perpetrating psychological violence in dating relationships. In addition, it was found that the mean scores for narcissistic personality traits and manipulation were significantly higher in men, whereas the mean scores for perpetrating psychological violence in dating relationships were significantly higher in women. No significant difference was observed between gender in exposure to psychological violence in dating relationships.

Keywords: narcissistic personality traits, manipulation, dating violence, university students

Teşekkür

Öncelikle tez çalışmamı yürüttüğüm süreç boyunca bana hem akademik anlamda hem psikolojik olarak destek olan ve çalışmanın her aşamasında rehberlik eden tez danışmanım Prof. Dr. Filiz BİLGE hocama teşekkürlerimi sunuyorum. Kendisinden sayısız şey öğrendim.

Tez jürimde yer alan sayın Prof. Dr. Şerife IŞIK, Prof. Dr. Meliha TUZGÖL DOST, Prof. Dr. Kemal ÖZTEMEL ve Dr. Öğr. Üyesi Olcay YILMAZ'a çok değerli geri bildirimleri için teşekkür ederim.

Yüksek lisans sürecimin en başından beri maddi manevi desteklerini esirgemeyen, her zaman yanımda olan sevgili kız kardeşim Eda POLAT ÇİFTÇİ ve eşi Tümer ÇİFTÇİ'ye teşekkür ederim. Ayrıca canım anneme, babama ve kardeşim İbrahim'e koşulsuz biçimde yanımda olduklarını hissettirdikleri için teşekkür ederim. Ailem olduğunuz için şanslı hissediyorum.

Çalışmamı yürütürken hem heyecanımı hem kaygılarımı ilgiyle dinleyen, çok iyi bir dost ve çok iyi bir psikolojik danışman olan sevgili arkadaşım Zeynep ERDEM'e teşekkür ederim.

İçindekiler

Kabul ve Onay.....	ii
Öz.....	iii
Abstract.....	iv
Teşekkür.....	v
Tablolar Dizini.....	viii
Simgeler ve Kısaltmalar Dizini.....	ii
Bölüm 1 Giriş.....	3
Araştırmanın Amacı ve Önemi	6
Araştırma Problemi	8
Sayıtlılar	8
Sınırlılıklar	8
Tanımlar.....	9
Bölüm 2 Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar.....	10
Şiddet.....	10
Psikodinamik Anlayışta Narsisistik Kişilik.....	20
İlgili Araştırmalar	28
Bölüm 3 Yöntem.....	39
Araştırmanın Türü	39
Araştırmanın Çalışma Grubu	39
Veri Toplama Süreci.....	40
Veri Toplama Araçları	41
Verilerin Analizi	43
Bölüm 4 Bulgular, Yorumlar ve Tartışma.....	45
Bulgular.....	45
Tartışma.....	52
Bölüm 5 Sonuç ve Öneriler.....	56

Sonuç.....	56
Öneriler	57
Kaynaklar	59
EK-A: NKE Kullanma İzni	69
EK-B: İİMÖ Kullanım İzni.....	70
EK-C: ÇBDİÖ Kullanım İzni.....	71
Ek Ç-NKE Örnek Maddeler	72
Ek-D: İİMÖ Örnek Maddeler	73
Ek-E:ÇBDİÖ Örnek Maddeler.....	74
Ek-F: Kişisel Bilgi Formu	76
Ek-G: Araştırma Etik Komisyonu Onay Bildirimi	77
EK-Ğ: Etik Beyanı	78
EK-H: Yüksek Lisans Tez Çalışması Orijinallik Raporu.....	79
EK-I: Thesis Originality Report	80
EK-İ: Yayımlama ve Fikrî Mülkiyet Hakları Beyanı	81

Tablolar Dizini

Tablo 1 <i>Çalışma Grubunun Cinsiyet, Fakülte ve Sınıf Değişkenlerine Göre Dağılımı</i>	40
Tablo 2 <i>Narsisistik Kişilik Özelliği ile Manipülasyona İlişkin Spearman Korelasyon Analizi Sonuçları</i>	45
Tablo 3 <i>Narsisistik Kişilik Özelliğinin Manipülasyon Toplam Puanını Yordama Düzeyi</i> ...	46
Tablo 4 <i>Narsisistik Kişilik Özelliğinin Saldırgan Manipülasyonu Yordama Düzeyi</i>	46
Tablo 5 <i>Narsisistik Kişilik Özelliğinin Duygusal Manipülasyonu Yordama Düzeyi</i>	47
Tablo 6 <i>Narsisistik Kişilik Özelliğinin Kurban Seçimini Yordama Düzeyi</i>	47
Tablo 7 <i>Narsisistik Kişilik Özelliğinin Kendini Gizlemeyi Yordama Düzeyi</i>	48
Tablo 8 <i>Narsisistik Kişilik Özelliğinin Stratejiyi Yordama Düzeyi</i>	48
Tablo 9 <i>Narsisistik Kişilik Özelliği ile Flört İlişkisinde Psikolojik Şiddete İlişkin Spearman Korelasyon Analizi Sonuçları</i>	49
Tablo 10 <i>Narsisistik Kişilik Özelliğinin Flört İlişkisinde Psikolojik Şiddet Uygulamayı Yordama Düzeyi</i>	50
Tablo 11 <i>Narsisistik Kişilik Özelliğinin Flört İlişkisinde Psikolojik Şiddete Maruz Kalmayı Yordama Düzeyi</i>	50
Tablo 12 <i>Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları</i>	51

Simgeler ve Kısaltmalar Dizini

ÇBDİÖ: Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeği

DSÖ: Dünya Sağlık Örgütü

İİMÖ: İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği

NKE: Narsisistik Kişilik Envanteri

PDR: Psikolojik Danışma ve Rehberlik

Bölüm 1

Giriş

Araştırmanın bu bölümünde problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, problem cümlesi ve alt problemlere yer verilmiştir. Bununla birlikte sayıltılar, sınırlılıklar ve tanımlar açıklanmıştır.

Problem Durumu

İnsan, sosyal ilişki kurma ihtiyacına sahip bir varlıktır ve bu doğrultuda çevresinde bir ilişki ağı bulunmaktadır. Birey, ilişkiler yoluyla çevresini etkilemekte ve çevresinden etkilenmektedir. Bu etki yapıcı veya yıkıcı nitelikte olabilmektedir. Yıkıcı nitelikteki etkiler (yaralanma, ölüm, psikolojik zarar, gelişim geriliği veya yoksunluk) şiddet kavramıyla ifade edilmektedir. Şiddet öz yönelimli olabilir, kişiler arası ilişkilerde ortaya çıkabilir veya büyük sosyal gruplar tarafından uygulanabilir. Bununla beraber fiziksel şiddet, psikolojik şiddet, cinsel şiddet ve mahrum bırakma olmak üzere dörde ayrılır (DSÖ, 2022). Şiddet, dünya genelinde yaygın olarak görülen önemli bir sorundur. Şiddete maruz kalmanın birçok olumsuz etkisi söz konusudur. Örneğin: Öfke patlamaları, uyku sorunları, halsizlik, düşük öz saygı, karar verme güçlükleri, geleceğe yönelik plan yapamama, unutkanlık, çekingenlik; madde bağımlılığı, kaygı, depresyon, yeme bozukluğu (Özabacı, 2021).

Şiddet, flört ilişkisinde de ortaya çıkmaktadır ve flört ilişkisinde şiddete maruz kalmak kişinin iyi oluş düzeyini (yaşam doyumu, işlevsellik, kendini kabul, olumlu sosyal ilişkiler, hedeflere sahip olma...) olumsuz etkilemektedir (Sanchez-Zafra vd., 2024). Buna ek olarak flört şiddetine maruz kalma; depresyon ve anksiyete (Whisman vd., 2014), madde bağımlılığı (Foshee vd., 2016; Datta, Cornell ve Konold, 2020) hatta intihar düşüncesi ve girişimleri ile ilişkilidir (Datta, Cornell ve Konold, 2020). Flört şiddeti bahsedilen psikolojik sorunlara sebep olmanın yanında fiziksel yaralanmalara ve ölüme de yol açabilmektedir (Akcan, 2020).

En yaygın flört şiddeti biçimi psikolojik şiddettir (Toplu Demirtaş ve Hatipoğlu Sümer, 2022). Amerika Birleşik Devletleri'nde gençlerin %65'i psikolojik flört şiddeti maruziyeti

bildirmiştir (ABD Adalet Bakanlığı, 2022). Türkiye’de üniversite öğrencilerinin psikolojik flört şiddetine maruz kalma düzeyinin %70 olduğu ifade edilmiştir (Toplu Demirtaş ve Hatipoğlu Sümer, 2022). Psikolojik şiddet yalnızca yaygınlığından dolayı değil, maruz kalanda oluşturduğu ciddi problemler sebebiyle de üzerinde durulması gereken bir konudur (Langdon, Armour ve Stringer, 2014; Orpinas, 2012). Örneğin Herman (1992) psikolojik şiddetin travma sonrası stres bozukluğuna sebep olduğunu ifade etmektedir. Ahnlund ve diğerleri (2017) de psikolojik şiddete maruz kalmanın kadınlarda travma sonrası stres bozukluğu belirtileri ile ilişkili olduğunu belirtmektedir. Bununla beraber psikolojik şiddet erkeklerin en sık maruz kaldığı flört şiddeti biçimidir ve riskli alkol kullanımı ile ilişkilidir. Yine kadınlarla yapılan araştırma sonuçları psikolojik şiddete maruz kalmanın yeme bozuklukları (Waller, Corstorphine ve Mountford, 2007) ve depresyon (Estefan, Coulter ve VandeWeerd, 2016) ile ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Şiddet mağdurunun flört şiddetini kabul düzeyi ile psikolojik şiddet varlığı arasında bir ilişki olması bir diğer önemli noktadır (Temple vd., 2016). Diğer bir deyişle şiddete maruz kalınan bir ilişki içinde bulunmayı sürdürme bir psikolojik şiddet biçimi olan manipülasyonla mümkündür (Mega, Mega, Mega ve Harris, 2000; Boulette ve Anderson, 1986). Manipülasyon yetersiz bilgi sunma, aldatma veya farklı stratejiler yoluyla ötekinin algı ve davranışlarını etkilemeye çalışan davranışlar bütünüdür. Doğası gereği hile ve aldatma içerdiğinden tespiti kolay değildir ancak uzun süreli olarak manipülasyona maruz kalmak psikolojik desteğe ihtiyaç duyacak düzeyde ciddi sorunlar doğurabilmektedir (Yılmaz, 2018). Psikolojik şiddetin etkisi fiziksel şiddette olduğu gibi gözle görülür biçimde olmadığı için tanınması genellikle oldukça güçtür (Orbay, 2021). Araştırmalar psikolojik şiddetin yaygınlığı ve sonuçlarının ciddiyetine rağmen fiziksel şiddete odaklanmıştır (Langdon, Armour ve Stringer, 2014; Orpinas, 2012).

Şiddetin kökenleri incelendiğinde, şiddet davranışını ortaya çıkaran en temel etmen failin özellikleridir (Hesse, 1998). Belli bazı özelliklere sahip kişilerin insan ilişkilerinde psikolojik şiddete başvurma riski daha yüksektir. Narsisistik kişilik özelliklerine sahip bireyler

çevrelerine karşı manipülatif davranarak kişileri duygusal açıdan istismar edebilmektedir (Bursten, 1972; Chapaux-Morelli ve Counderc, 2021). Narsisistik kişiliklerin nesne ilişkileri hastalıklı bir yapı gösterebilmektedir. Bu kişiler ötekini yargılamadan ve sömürmeden ilişki kurma konusunda beceri geliştirememelerine bağlı olarak kişileri “kendilik nesnesi” olarak kullanma eğilimindedirler. Kendilik nesnesi, bireyin kimlik algısına ve öz saygısına değer katma işlevi gören öteki bireydir (McWilliams, 2013). Narsisistik kişi, kurduğu ilişkilerde sömürücü ve küçümseyici bir tavra sahiptir ve asıl amaç narsisistik imajını besleyebilmektedir. Uzun zaman önce içselleştirdiği ailesinin bir temsili olan nesnenin hayranlığını kazanmayı arzulamaktadır. Bununla birlikte narsisistik kişi kısmen içselleştirilmiş kötü bir nesnenin etkisi altındadır ve bundan kurtulabilmek için yansıtmaya başvurmaktadır: “ben değersiz değilim, sen değersizsin.” (Bursten, 1972, s.320). Bu bağlamda narsisistik özellikler gösteren kişi insan ilişkilerinde muhatap seçerken bazı kıstasları göz önünde bulundurmaktadır. Muhatap birçok güçlü noktası ve meziyeti olan biri olmakla birlikte narsisistik kişinin ihtiyaç duyduğu zayıf noktaya sahip olan biridir; yararlı olmak, yardım etmek istemektedir (Chapaux-Morelli ve Counderc, 2021). Narsisistik kişilerle flört ilişkisi içerisinde bulunan partnerleri ise uğradıkları psikolojik şiddet sonucunda birçok farklı fiziksel ve psikolojik sorun yaşayabilmektedirler (Thomas, 2016).

Psikolojik flört şiddeti failin özellikleri bağlamında ele alındığında cinsiyet faktörünün de araştırmalara dahil edildiği görülmektedir. Flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulama ve maruz kalma açısından cinsiyete göre anlamlı bir farkın saptanmadığı araştırmalara ulaşılabilmektedir (Straus, 2004; Swahn vd., 2008; Toplu Demirtaş ve Hatipoğlu Sümer, 2022). Ancak narsisizmin erkeklerde kadınlara göre anlamlı biçimde daha yüksek olduğu araştırma sonuçları da bulunmaktadır (Akar, 2014; Casale vd., 2019; Hyde vd., 2020; Özkan, 2019).

Bu araştırma içinde buldukları beliren yetişkinlik dönemi gereği romantik ilişkiler yaşayan üniversite öğrencileriyle çalışılmıştır. Araştırmaya psikolojik şiddet, manipülasyon, narsisizm ve cinsiyet değişkenleri dahil edilmiştir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın temel amacı üniversite öğrencilerinin narsisistik kişilik özellikleri, insan ilişkilerinde manipülasyona ve flört ilişkisinde psikolojik şiddete başvurma düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Ayrıca çalışmada narsisistik kişilik özelliği, manipülasyon, flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulama ve flört ilişkisinde psikolojik şiddete maruz kalmanın cinsiyete göre değişip değişmediği araştırılmıştır.

Şiddetle mücadelenin temel adımlarından biri şiddetin kökenlerini incelemektir. Şiddet davranışını ortaya çıkaran etmenlerden birinin failin özellikleri olduğu göz önünde bulundurulduğunda, faili tanımanın önemi anlaşılmaktadır. Follingstad'a (2007) göre de psikolojik şiddetin doğru kavramsallaştırabilmesi için incelenmesi gereken farklı değişkenler vardır. Bunlardan biri failin bakış açısının ve görüşlerinin belirlenmesidir.

Bununla beraber psikolojik şiddetin doğru kavramsallaştırılması da önemli bir noktadır. Psikolojik şiddet fenomeninin araştırma ve klinik uygulamalarda kavramsallaştırılması belirsizdir (Dokkedahl vd., 2019). Manipülasyon, kişilerde önemli psikolojik zararlar bırakabilmesine rağmen, psikolojik şiddetin bir yönü olarak tanınması belirgin değildir. Alanyazında manipülasyonla ilgili son derece sınırlı sayıda çalışmaya ulaşılabilmektedir.

Alanyazındaki narsisizm konu alan araştırmalar incelendiğinde kavramın genellikle klinik açıdan ele alındığı dolayısıyla klinik görünüme odaklanıldığı fark edilmektedir (Doidge vd., 2002; Miller, Campbell ve Pilkonis, 2007; Ronningstam ve Weinberg, 2023). Ancak narsisizm, ikili ilişkilerdeki dinamikleri ciddi biçimde etkileme potansiyeli olan bir unsur olması sebebiyle gündelik yaşamın içindedir. Narsisistik kişilik özellikleri gösteren bireylerle yakın ilişki içinde bulunan kişiler, ilişki içerisinde uğradıkları psikolojik şiddetin ve bir yönü olan manipülasyonun yarattığı yıkıcı etkiyle baş etmekte güçlük çekmektedirler (Maatta, Uusiautti ve Maatta, 2012).

Psikolojik danışma hizmetinden yararlanmak isteyen kişilerin önemli bir kısmı ilişkilerinde yaşadıkları sorunlardan muzdariptir. Bu araştırmanın da katılımcıları olan üniversite öğrencilerinin Psikolojik Danışma Birimine başvurularındaki önemli nedenlerden birini flört ilişkisi oluşturmaktadır (Şensoy vd., 2018). Genç yetişkinlerin yaşamında flört ilişkileri önemli bir yer kaplamaktadır ve üniversite öğrencilerinin içinde bulunduğu psikososyal gelişim döneminin görevi yakınlık ve sevgi içeren ilişkiler kurabilmektir (Erikson, 2020). Straus'a (2004) göre üniversite döneminde kişinin yaşadığı flört ilişkilerindeki deneyimleri, kişinin sonraki tüm yaşamını etkileme potansiyelindedir. İlişki içerisindeki taraflardan birinin sahip olduğu narsisistik özelliklerin, ilişkide saldırgan bir ortam oluşturduğu durumlarda zarar gören taraf zaman zaman psikolojik desteğe ihtiyaç duymaktadır (Chapaux-Morelli ve Counderc, 2021; Thomas, 2016). Diğer bir deyişle narsisistik kişilik özelliklerine bağlı olarak ortaya çıkan manipülasyon ve şiddet konusunda Psikolojik Danışma ve Rehberliğin (PDR) hemen tüm alanlarında özellikle de ruh sağlığı ve aile danışmanlığında yardım sunulmaktadır. Bu bağlamda psikolojik destek sağlayacak meslek personelinin narsisistik kişilik özelliğinin dışavurumlarından biri olan gizli şiddet türü olan manipülasyonu tanımasının önemli olduğu söylenebilir.

Özetle araştırma sonuçlarının, üniversite öğrencileri arasında yaygınlığı ve sonuçları bakımından ciddiye alınması gereken bir sorun olan psikolojik şiddetin ve manipülasyonun kavramsallaştırılmasına ışık tutacağı söylenebilir. Ayrıca çalışmanın Türkiye'de alanyazındaki narsisizm ile şiddet/manipülasyon arasındaki ilişkileri konu alan araştırma boşluğunu doldurmaya katkı sunması açısından önem arz edeceği belirtilebilir. Araştırmanın üniversitelerin Psikolojik Danışma Birimleri ve PDR Araştırma ve Uygulama Merkezlerinde çalışan uzmanların flört ilişkisinde psikolojik şiddet farkındalığını geliştirmede rol oynayacağı ifade edilebilir.

Araştırma Problemi

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin narsisistik kişilik özellikleri, insan ilişkilerinde manipülasyona ve flört ilişkisinde duygusal şiddete başvurma ve maruz kalma düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi hedeflenmiştir. Alt problemler aşağıdaki gibidir.

Alt Problemler

1. Narsisistik kişilik özelliğinin manipülasyon (toplam puan ve saldırgan manipülasyon, duygusal manipülasyon, kurban seçimi, kendini gizleme ve strateji alt boyutlarından alınan puanlar), flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulama ve flört ilişkisinde psikolojik şiddete maruz kalma ile ilişkisi nasıldır?

2. Narsisistik kişilik özelliği, manipülasyonu (toplam puan ve saldırgan manipülasyon, duygusal manipülasyon, kurban seçimi, kendini gizleme ve strateji alt boyutlarından alınan puanlar), flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulamayı ve flört ilişkisinde psikolojik şiddete maruz kalmayı yordamakta mıdır?

3. Narsisistik kişilik özelliği, manipülasyon, flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulama ve flört ilişkisinde psikolojik şiddete maruz kalma cinsiyete göre anlamlı bir değişiklik göstermekte midir?

Sayıtlılar

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin, kullanılan veri toplama araçlarını içten ve gerçeğe yakın yanıtladıkları varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıda verilmiştir.

Araştırmaya yalnızca doğuda yer alan tek bir üniversitenin öğrencileri dahil edilmiştir. Araştırma grubunun sosyo-kültürel çeşitliliğinin sınırlı olması araştırma bulgularının genellenebilirliğini azaltabilir.

Araştırma kapsamında ele alınan değişkenler ilgili ölçme araçlarının ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.

Tanımlar

Araştırmada yer alan temel kavramların tanımlarına aşağıda yer verilmiştir.

Narsisistik Kişilik: Özsaygısı dışarıdan gelen onaylara aşırı bağımlı olan, orantısız derecede kendisi ile meşgul kişidir. Narsisistik kişilik terimi bir spektruma dahil olan normal ve patolojik narsisizmi içermektedir (McWilliams, 2013). Narsisizmin hem normal hem de patolojik biçimleri uyumsuz unsurlar barındırmaktadır (Zeigler-Hill ve Besser, 2013).

Flört Şiddeti: Partnerlerden birinin ötekine karşı gösterdiği saldırganlık içeren davranışlardır. Ciddi fiziksel (yaralanma, ölüm) ve psikolojik (depresyon, yeme bozuklukları, intihar düşünceleri...) sonuçları bulunmaktadır (Akcan, 2020).

Psikolojik Şiddet: Bireye psikolojik zarar veren herhangi bir eylemdir (European Institute for Gender Equality, 2017). Aşağılama/suçlu hissettirme, yalnızlaştırma/mahrum bırakma ve tehdit/korkutmayı amaçlayan çeşitli davranışları kapsar (Özabacı, 2021). Açık bir saldırganlık biçiminde (küfür, hakaret...) ortaya çıkabileceği gibi maruz kalanın şiddetin adını koymakta güçlük çekeceği örtük biçimler de gerçekleşebilir. Örnek olarak şaka (Marshall, 1999) verilebilir.

Manipülasyon: Yetersiz bilgi sunma, aldatma veya farklı stratejiler yoluyla ötekinin algı ve davranışlarını etkilemeye çalışan davranışlar bütünüdür. Sonuçları kurbanın psikolojik desteğe ihtiyaç duymasına sebep olacak kadar ciddi olabilmektedir (Yılmaz, 2018).

Yukarıda yer alan narsisistik kişilik, flört ilişkisinde psikolojik şiddet ve manipülasyon kavramları bu çalışmada kullanılan ölçeklerden alınan puanlarla belirlenmiştir.

Bölüm 2

Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar

Bu bölümde öncelikle şiddet, şiddet türleri, şiddet türlerinden biri olan psikolojik şiddet, psikolojik şiddetin bir yönü olan manipülasyon başlıklarına yer verilmiştir. Ardından narsisistik kişilik, narsisistik kişiliğin savunma ve uyum süreci ve narsisistik kişiliğin nesne ilişkilerinde psikolojik şiddet ve manipülasyon başlıkları ele alınmıştır. Son olarak ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

Şiddet

Dünya Sağlık Örgütü'ne (DSÖ) göre şiddet; bireyin kendisine, bir başkasına veya bir gruba karşı yaralama, ölüm, psikolojik zarar, gelişim geriliği veya yoksunluk ile sonuçlanacak veya sonuçlanma olasılığını ortaya çıkaracak güç kullanmasıdır (DSÖ, 2022). Gücü elinde bulunduranın ötekine zarar verici her türlü davranışını kapsayan şiddet, bireysel düzeyin yanı sıra savaşlar yoluyla toplumsal düzeyde de ortaya çıkabilmektedir (Polat, 2021).

Şiddet Türleri

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) şiddeti mağdur-fail ilişkisine göre üçe (öz yönelimli şiddet, kişiler arası şiddet ve kolektif şiddet); şiddetin tipine göre ise dörde (fiziksel şiddet, cinsel şiddet, psikolojik şiddet ve mahrum bırakma/ihmal) ayırmaktadır. DSÖ'ye (2022) göre, cinsel şiddet dışındaki her şiddet tipi; öz yönelimli, kişiler arası veya kolektif biçimde ortaya çıkabilmektedir.

Öz Yönelimli Şiddet. Şiddeti uygulayan ve zarar gören aynı kişidir, kendine zarar verme ve intihar davranışlarını kapsar.

Kişiler Arası Şiddet. Kişinin kendi dışındaki bireylere yönelik sergilediği zarar verici davranışları kapsar.

Kolektif Şiddet. Çeşitli büyük gruplar tarafından uygulanan şiddettir; sosyal, politik, ekonomik olarak üçe ayrılır (DSÖ, 2022).

Fiziksel Şiddet. Maruz kalanda fiziksel zarar bırakmayı amaçlayan hırpalama, darp etme gibi davranışları kapsar.

Cinsel Şiddet. Maruz kalanı zorlayan ve/veya zarar veren her türlü cinsel davranışı kapsar. Yararlanmak veya utandırmak amaçlı olabilir (Polat, 2016).

Mahrum Bırakma/İhmal. Çeşitli ihtiyaçlarını görmezden gelerek maruz kalana zarar verme davranışını kapsar (DSÖ, 2022).

Şiddetin en yaygın biçimi “psikolojik şiddet”tir (Forke vd., 2008; Akış vd., 2019; Toplu Demirtaş ve Hatipoğlu Sümer, 2022). Aşağıda bu kavrama ilişkin bilgi verilmiştir.

Psikolojik Şiddet

Psikolojik şiddet maruz kalanı güçsüzleştirme amacı taşıyan tekrarlı davranışlar şeklinde tanımlanabilir. Buna rağmen etkileri fiziksel şiddet etkileri gibi gözle kolayca görülebilir olmadığı için bazen maruz kalan kişi tarafından bile tanınmamaktadır (Orbay, 2021; Vatandaşlar ve Hatipoğlu Sümer, 2019). Psikolojik şiddetin çoğu zaman adının konulmamasının diğer bir sebebi şiddeti uygulayanın bunu “sinsi” bir biçimde yürütme çabasıdır. Psikolojik şiddet faili davranış kalıpları fark edildiğinde taktiklerini değiştirebilir. Kasıtlı biçimde gizli tutma çabası sonucu çoğu zaman ailede, romantik ilişkide veya iş yeri gibi ortamlarda psikolojik şiddete maruz kalan kişi bir şeylerin yolunda gitmediğini hissetmekle beraber karşı tarafın davranışlarını net biçimde tanımlayamaz; mağdurun çevresi de şiddeti fark edemeyebilir. Bundan dolayı psikolojik şiddete maruz kalınan bir ilişkinin bitmesinden sonra psikolojik desteğe başvuran kişilerin “kendi olumsuz özelliklerini düzeltme” gibi amaçları olduğu gözlenir (Thomas, 2016).

Marshall (1999) genellikle çatışma durumlarında ortaya çıkan ve saldırgan bir niteliğe sahip olmasından dolayı tespiti kolay olan psikolojik şiddetle beraber, herhangi bir çatışmaya bağlı olmadan, şaka gibi yollarla ortaya çıkan ve maruz kalan üzerinde duygusal hasara sebep olan davranışların söz konusu olduğuna dikkat çeker. Küçümseme, izole etme gibi amaçlara hizmet eden davranışlar görünüşte saldırganlık izlenimi uyandırmaz ancak gizli bir

psikolojik şiddet türüdür. Psikolojik şiddet kavramının içeriği ve kapsamı konusunda bilgisiz olmak da mağdurun yaşadığı olumsuzluğu doğal bir durum olarak nitelemesine sebep olabilir (Dönmez, Şimşek ve Günay, 2012). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği sebebiyle kadınların uğradığı psikolojik şiddetin kabul edilebilir, normal bir süreç olarak değerlendirilmesi de söz konusudur (Orbay, 2021). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği sebebiyle faili erkek olan psikolojik şiddeti haklı bulan kişiler, şiddete uğrama açısından risk grubundadır ve şiddet mağduru olduklarında desteğe başvurma ihtimalleri düşüktür (Tarı Selçuk, Avcı ve Mercan, 2018).

Thomas (2016) psikolojik istismar ve duygusal istismar kavramlarını birbirinden ayırmaktadır. Ona göre duygusal olarak istismar eden, durumsal bazı etkenlerden dolayı (örneğin bağımlılık) çevresindeki insanlara duygusal açıdan zarar verse de empati yetisi var olan kişidir. Psikolojik istismarcı ise mağdur ile empati yapmaz hatta oluşturduğu olumsuz etkiden keyif alabilir. Mağdurlar ise tam tersi biçimde yüksek empati özelliğine sahip, sosyal ilişkilerde uyum sağlayıcı olmaya yatkın, kendi davranışlarına eleştirel gözle bakmaya hazır kişiler arasından seçilmektedir.

Özabacı (2021) psikolojik şiddeti üç ana başlık altında sınıflandırmıştır: Aşağılama/suçlu hissettirme, yalnızlaştırma/mahrum bırakma ve tehdit/korkutma. Aşağılama/suçlu hissettirme başlığı hakaret, küfür, başkalarının yanında küçük düşürmek gibi tespiti görece kolay davranışları içermekle beraber; özgüven ve öz saygıyı zedeleyecek imaları, manipülasyonla karşı tarafı kendinden şüpheye düşürmek gibi amacını gizli tutmaya çalışan davranışları da içermektedir. Yalnızlaştırma/mahrum bırakma başlığı diğer kişinin sosyal ilişkileri üzerinde denetim kurma, ilişkileri engelleme; kıskançlık gibi sebeplerle giyim ve diğer tercihlere müdahale etme davranışlarını kapsamaktadır. Tehdit/Korkutma başlığı ise bağırarak, etraftaki nesnelere vurma, kişiye veya onun sevdiği canlılara ya da eşyalara zarar vermekle korkutma, kişinin özel bilgilerini ifşa etmekle tehdit etme, intihar etmekle korkutma davranışlarını içermektedir.

Orbay (2021) ise psikolojik şiddeti incelerken ikiye ayırmaktadır: söylem yoluyla ve eylem yoluyla psikolojik şiddet. Söylem yoluyla psikolojik şiddet, hakaret-küfür, yersiz ve

sürekli eleştiri, alay etme, tehdit etme, kişinin özel yaşamına dair bilgileri başkalarıyla paylaşma şeklinde ortaya çıkabilir. Bunlara ek olarak şiddet failinin, her şiddet olayından sonra özür ve pişmanlık ifadeleriyle güven oluşturmaya çalışması döngüsü de söylem yolu ile psikolojik şiddet kapsamındadır. Eylem yoluyla psikolojik şiddet ise davranışları denetleme-kısıtlama-engelleme, sosyal izolasyon, sosyal medya veya kıyafet tercihlerini yönetmeye çalışma, duygusal ihtiyaçları karşılamama-görmezden gelme şeklinde ortaya çıkabilmektedir.

Thomas (2016) da farklı psikolojik şiddet biçimlerini tanımlamıştır. Bu şiddet biçimleri aşağıda kısaca açıklanmıştır. “Gaslighting” kavramı, 1940 yapımı “*Gaslight*” filminden hareketle karşı tarafı zihinsel sağlığından endişe ettirerek kontrol altında tutma anlamında kullanılmaktadır. Thomas’ın (2016) tanımladığı bir diğer şiddet biçimi olan “karalama kampanyası” kişinin çevresini kişi hakkında olumsuz düşünmeye itme çabasıdır. Bir diğer şiddet biçimi ise “Narsisistik gücenme”dir ve şiddet failinin (narsisist olmak zorunda değil) eleştiri aldığı anda aşırı tepkiler (öfke, üzüntü, sessizliğe gömülme vs.) vererek karşı tarafı hatalı, suçlu hissettirme çabasıdır. Tanımlanan bir diğer psikolojik şiddet biçimi ise “Aralıklı pekiştirme”dir, ve ilişki içerisinde tutarsız biçimde olumlu ve olumsuz muamelelerde bulunarak mağdurun ilişkinin sorunsuz olduğu anlara dönebilmek için çaba harcamaya girişmesini sağlama anlamına gelmektedir. Son olarak “idealizasyon, değersizleştirme ve atma” kavramlarıyla ifade edilen şiddet failinin ilişkilerin başında ruh eşi imajı oluşturmak için bilinçli biçimde sahte bir takım davranışlar sergileyerek mağduru duygusal olarak yoğun bir etki altında bırakmasıdır. Değersizleştirme aşamasında doyurucu ilişki bilinçli biçimde kesilir (örneğin bir anda ortadan kaybolup, ulaşılmaz olunur), kötü muamele başlar ve maruz kalanda bir tür yoksunluk oluşturulmaya çalışılır. Atma aşamasında ise, şiddet davranışının spektrum üzerinde bulunduğu noktaya da bağlı olarak, mağdur kalanın kendisini ve dünyayı algılayış biçimi belli düzeyde bozulmuştur. Psikolojik şiddet mağdurunun hayatında anlamlandırılmama ve kargaşa hakimdir. Thomas’ın (2016) “psikolojik istismar” olarak tanımladığı bu davranışların tümü, ötekini kontrol etmek, his ve davranışlarına yön vermek

amaçlı aldatmaları içerdiğinden, “manipülasyon”dur. Aşağıda bu kavrama ilişkin bilgi verilmiştir.

Manipülasyon

Manipülasyon, ilişki kurulan kişinin psikolojik veya davranışsal mekanizmalarını etkileyip kişisel çıkar sağlamak amacı ile başvurulan taktikler bütünüdür; kasıtlıdır (Austin vd., 2007; Buss, 1992). Psikolojik şiddetin bir yönü de manipülasyondur. Failer kontrol etmek amacıyla gerçeklik duygularını ve algılarını karıştırmakta, çarpıtmaktadırlar. Manipülasyon teknikleri mağdurun özerkliğine, değerlerine, kimliğine ve akıl sağlığına saldırıları içermektedir. Başvurulan yollar ise bilgi vermeme, inkar, yanlış yönlendirme, çelişki yaratma ve şaka yolu ile sözlü tacizlerdir (Rana, Mukhtar ve Mukhtar, 2022). Manipülatörün etkilemek için başvurduğu yollar hile ve gizlenme içerdiğinden bunun tespiti oldukça güç olabilmektedir.

Buss ve Gomes’e (1987) göre manipülasyon bireyin çevresini kendisine uygun olarak değiştirmesinin yollarından biridir. Altı tür manipülasyon taktiği tespit edilmiştir: çekicilik (charm), sessiz muamele (silent treatment), zorlama (coercion), gerekçe (reason), geri çekilme (regression) ve değer düşürme (debasement). Bireyin ötekinde bir davranış ortaya çıkarmak ya da davranışının sona ermesini sağlamak için başvurduğu manipülasyon taktikleri birbirlerinden farklıdır. Genellikle cazibe ve çekicilik taktikleri davranış ortaya çıkarmak amacıyla; zorlama ve sessiz muamele taktikleri ise davranışı sonlandırmak amacıyla kullanılmaktadır. Buss (1992) daha önce belirlenen altı tür manipülasyon tekniğine ek olarak altı yeni manipülasyon türü tanımlamıştır: Sorumluluk çağrısı (hayal kırıklığı oluşturmaktan kaçınmaya davet), parasal ödül, karşılıklılık (takas teklif etmek), zevk teşviki (eylemin zevkli olacağına ikna etme), sosyal karşılaştırma, hardball (tehdit ve şiddet).

Manipülasyonda, manipülatif kişinin dışardan gözlenen duyguları belli bir amaca yönelik sergilenir ve yapaydır. Örneğin manipülatif kişi, genellikle empati düzeyi yüksek olan mağdurun davranışlarını etkilemek amacıyla gözyaşlarına başvurabilir. Korkutmak veya kontrol altında tutabilmek için öfkeli; önemsiz veya değersiz hissettirmek için aşırı mutlu görünme söz konusu olabilmektedir (Thomas, 2016).

Boulette ve Andersen (1986), kasıtlı biçimde karşı tarafta suçluluk duygusu oluşturma, karşı tarafı sosyal olarak izole etme, nezaket ile kaba davranışları art arda sergileyerek zihinsel karmaşa oluşturma yolu ile kendine bağımlı hale getirme gibi davranışları “zihin kontrolü” olarak kavramsallaştırmışlardır. Hem yakın partner ilişkilerinde hem de aşırılık yanlısı tarikatlar içi ilişkilerde zihin kontrolünün olduğunu ifade etmektedirler. Süren ev içi fiziksel şiddete rağmen ilişkiyi sürdürme davranışı zihin kontrolü ile yakından ilişkilidir.

Boulette ve Andersen'e (1986) benzer biçimde Mega, Mega, Mega ve Harris (2000) de genellikle kadınların maruz kaldığı yakın partner şiddetinin (fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet bir aradadır) “beyin yıkama” ile birlikte görüldüğünü savunur. Savaş esirlerine veya tarikat üyelerine kontrol için uygulanan “beyin yıkama”nın yakın partnere uygulanan manipülatif davranışlarla benzer olduğunu belirtir. Fiziksel şiddetin beyin yıkama ile birlikte gittiği durumlarda kadınlar, savaştaki askerlerin savaş yorgunluğu durumuna benzer bir “darp yorgunluğu” yaşamaktadırlar. Bu belirtiler kafa karışıklığı, faile bağımlı ve çaresiz hissetmektir.

Beyin yıkamanın beş yaygın biçimi vardır (Mega, Mega, Mega ve Harris, 2000):

1. İzolasyon: Maruz kalanı sosyal destekten mahrum bırakmayı amaçlar. Böylelikle mağdurun öz değerinin tek doğrulayıcısı izole eden kişi haline gelebilir. Partnere aynı iş yerinde çalışma veya hiç çalışmama (ekonomik bağımlılık da oluşturulmuş olur) şartları dayatılabilir.

2. Ön görülemeyen saldırılar: Saldırıların herhangi bir gerçek kışkırtıcıya sahip olmaması ve zamanlamasının rastgele olması beyin yıkamaya katkıda bulunmaktadır. Saldırının ardından “nezaket” geldiği için mağdurda ilişkinin iyileşeceğine yönelik umut oluşturabilir.

3. Suçluluk hissi oluşturma: Tekrarlanan asılsız suçlamalar maruz kalana psikolojik açıdan zarar verebilmektedir. Suçlu olduğuna inanan mağdur cezayı hak ettiğine inanabilir.

4. Aşağılama: “Çirkin”, “şişman” veya “değersiz”, “istenmeyen” gibi tekrarlı aşağılamalar maruz kalanın benlik algısını olumsuz etkileyebilir. Kendini olumsuz algılama, daha iyi bir ilişkiye sahip olacak yeterlilikte olduğuna inanmama şiddet içeren ilişkiyi sürdürme davranışının olasılığını artırabilir.

5. Tehdit: Fiziksel şiddetin yanı sıra fiziksel şiddet tehdidi de maruz kalan üzerinde pasif kalmaya sebep olacak ketleyici bir korku oluşturabilir.

Bursten'a (1972) göre manipülasyon, narsisistik kişilerin ikili ilişkilerde arzu ettikleri hakimiyete sahip olmalarının yollarından biridir. Diğer bir ifadeyle manipülatif kişilik narsisizme dayanmaktadır. Manipülatif kişilik ötekini hor görmektedir ve kandırma ihtiyacı içerisinde, aldatma başarılı olursa bundan keyif duyar ve aldatma yoluyla etkileme niyeti bilinç düzeyindedir. Çoğu insan zaman zaman manipüle edici davranışlara başvurmaktadır ancak manipülatif kişilikler için bu bir hayat tarzıdır. Chapaux-Morelli ve Counderc'a (2021) göre de insanların zaman zaman manipülasyona başvurması, manipülasyonun ilişkinin eksenini oluşturduğu durumlardan farklıdır. Sistemik ve yoğun biçimde manipüle etmeye çalışan kişiler “narsisistik sapkın”lardır.

Felsefe alanyazınında da manipülasyonun ele alındığı görülür. Baron (2003) Aristotelesçi erdemler ve kusurlar modeli aracılığıyla incelediği manipülatifliği ahlaki olmayan bir eylem olarak tanımlar. Ancak çocukları etkilemek açısından düşünüldüğünde amaç çocuğun kendisi ve tüm çevrenin iyiliğine hizmet etmek olduğundan bu durum istisnadır. Baron' a (2003) göre bir davranışın manipülasyon olarak adlandırılmasına sebep olan davranış ortaya koyanın niyetidir. İstmeden manipüle etmek düşünülemez. Manipülasyon çeşitli şekillerde gerçekleştirilebilir. Bunlardan ilki birisinde arzu edilen davranış ortaya çıkarma amacı ile yalan söylemektir. Farklı alternatiflerin olduğunu bilinçli biçimde gizlemek, cezbedici teklif veya tehdit (her zaman değil), bir tartışmayı karşı tarafı bezdirmek amacı ile uzatmak, önce bir duygu uyandırıp ardından bu duygudan faydalanarak istediğini yaptırmak da manipülatif davranışlar olarak değerlendirilebilir.

Manipülatif davranışlar iş, okul, aile, arkadaşlık ilişkilerinde gözlenebildiği gibi bu araştırmanın kavramlarından biri olan flört ilişkisinde de ortaya çıkmaktadır. Aşağıda bundan söz edilmiştir.

Flört İlişkisinde Psikolojik Şiddet

Flört ilişkisi ve flört etme davranışlarının tanımı başta kültür olmak üzere birçok unsura göre değişiklik gösterse de bazı temel ortak noktalar ışığında tanım yapılabilir. Flört, daha kararlı başka bir ilişki (nişan, evlilik vs.) kurulana veya partnerlerden biri veya her ikisi bağı sürdürmemeyi seçene dek, iki kişi arasında yaşanan sosyal, duygusal, cinsel; arkadaşlıktan öte etkileşimlerin tümüdür (Murray ve Kardatzke, 2007; Straus, 2004).

Flört ilişkisi tarafların birbirlerini daha yakından tanımaları sürecini barındırır ve özellikle genç yetişkinlik döneminde bireylerin yaşamında önemli bir yer kaplar. Erikson'a (2020) göre birini sevmek ve "bir başkasında kendini bulmak" insanın hayatına renk ve sıcaklık katar, yaşam doyumunu artırır. Bu deneyimden uzak kalmış kişi yalıtılmış, dışarda kalmış hisseder, yoksunluk duyar. Ancak olumlu bir flört ilişkisinin bireyler üzerinde koruyucu etkisi olması, konunun tek bir tarafıdır çünkü bazı ilişkiler "olumlu" özelliklerden uzaktır ve şiddet içermektedir (Toplu Demirtaş ve Hatipoğlu Sümer, 2022).

National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention- NCIPC CDC'e (2015) göre flört şiddeti fiziksel, cinsel, psikolojik türde veya ısrarlı takip şeklinde olabilir. Flört şiddeti, genellikle partnerlerden birinin diğerine karşı tehditlerini veya sözlü-fiziksel saldırılarını içerir ancak uzlaşmış, sınırları belirgin biçimde çizilmiş net bir tanımı yoktur. Bu belirsizlik, flört şiddetinin incelendiği araştırmaların bulgularında dalgalanmaya da sebep olmaktadır (Lewis ve Fremouw, 2001). Flört şiddetinin araştırmalarda ele alınmaya başlaması görece yenidir. Makepeace (1981), o döneme kadar eşin fiziksel istismarı ve çocuk istismarına odaklanmış aile içi şiddet araştırmalarında yeni bir odak noktası oluşturarak flört şiddetine yönelmiştir. Araştırmacı, flört şiddetinin kişinin daha

sonraki yaşamında aile içi şiddete dönüşme olasılığı olduğundan incelenmesi gereken bir olgu olduğunu savunmaktadır. Konuya geç yönelmiş olsa da flört şiddeti dünya genelinde yaygın bir sorundur. Flört ilişkilerindeki şiddet olaylarının evliliklerdeki şiddet olaylarından daha fazla olduğunu çok sayıda araştırma bulgusu desteklemektedir (Straus, 2004).

Psikolojik flört şiddeti; partnerlerden birinin diğerini aşağılayıcı, küçük düşürmeyi ve korku oluşturmayı amaçlayan davranışlarını kapsayan şiddet türü olarak tanımlanabilir. Hakaret, küfür ve kendine veya sevdiklerine zarar vermek ile tehdit etme psikolojik şiddettir (Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet Araştırması, 2014). Sürekli eleştirme, sevgi göstermeme ve reddetme ve aşırı kıskançlık ve kuşkuculuk davranışları da psikolojik şiddet kapsamında değerlendirilir. Psikolojik şiddet tek başına görülebildiği gibi fiziksel ve cinsel şiddetle birlikte de yaşanmaktadır (Aksoy ve diğerleri, 2004).

NCIPC CDC (2015) yakın partner şiddeti uzman panelinin psikolojik saldırganlığın hangi noktada psikolojik istismara dönüştüğü konusunda tartıştığını ancak sonuca varamadığını belirtmektedir. NCIPC CDC’e (2015) göre “psikolojik saldırganlık” iki şekilde tanımlanabilir: Bir kimseye duygusal veya zihinsel olarak zarar vermek; bir kimse üzerinde kontrol sağlamak. Psikolojik saldırganlık fiziksel şiddetten farklı olarak manipülatif ve gizlenmeyi amaçlayan bir yapıya sahiptir, bundan dolayı saldırganlık olarak algılanmayabilir. Ancak psikolojik şiddet fiziksel şiddet kadar ciddi sonuçlar ortaya çıkarabilir. Psikolojik saldırganlık aşağıdaki davranışları kapsayan ancak yalnızca bu davranışlardan ibaret olmayan bir süreç olarak betimlenir (NCIPC CDC, 2015):

1. Fiziksel veya cinsel şiddet tehdidi: Sözel olarak, bedensel sembollerle veya silah kullanarak fiziksel zarar verme niyetini bildirmek yolu ile uygulanan şiddettir. Korkutarak cinsel ilişkiye zorlamayı da içerir.

2. İfadesel saldırganlık: Aşağılama, küçük düşürme, tehlike hissi oluşturacak kadar öfkeli davranışlar sergilemeyi içerir.

3. Zorlayıcı kontrol: Maruz kalanın sosyal ve ekonomik imkanlara erişimini engelleme, iletişim yollarını kontrol etme (e-postalar, sosyal medya vb.), sevilen birine veya eşyaya zarar verme tehdidini içerir.

4. Üreme ve cinsel sağlığa müdahale: Doğum kontrolünü kabul etmeme veya gebeliğin zorla sonlandırılması gibi davranışları içerir.

5. Şiddet failinin dezavantajlı durumunun kullanılması: Şiddet uygulayan kişinin maruz kalanı kontrol etmek için dezavantajlarını öne sürmesi davranışıdır. (Örneğin göçmen bir failin “Polisi ararsan sınır dışı edilirim” demesi.).

6. Mağdurun dezavantajlı durumunun kullanılması: Şiddet uygulayan kişinin maruz kalanı kontrol etmek için mağdurun dezavantajlarını öne sürmesi davranışıdır.

7. Gaslighting (akıl oyunu): Şiddet mağdurunun zihinsel yetilerini sorgulaması amacıyla bilinçli olarak yanlış bilgi sunma, kafasını karıştırmaya çalışma, akıl sağlığından şüphe duymasını sağlamaya çalışma davranışlarını içerir (NCIPC CDC, 2015).

İngilizce’de yaygın kullanılan “taş ve sopa kemiklerimi kırabilir ama sözler bana hiçbir şey yapamaz” anlamına gelen deyim, psikolojik şiddetin bireyler üzerindeki etkisinin yok sayıldığı bir göstergesidir ancak psikolojik şiddetin de fiziksel şiddet gibi bir takım ciddi sonuçları vardır (Orpinas vd., 2012). Partner şiddetine maruz kalmanın psikolojik sağlık üzerindeki etkisi son derece belirgindir. Araştırmalar fiziksel partner şiddetinin sağlık üzerindeki etkisine odaklanmış olsa da partner şiddeti çok boyutlu olarak ele alınmalıdır ve özellikle psikolojik şiddetin maruz kalan üzerindeki zarar verici etkisi üzerinde çalışılmalıdır (Langdon, Armour ve Stringer, 2014).

Flört ilişkisinde psikolojik şiddet, yaygınlığı ve sonuçlarının ciddiyeti açısından önemle üzerinde durulması gereken bir konudur. Şiddetten doğan travmanın tekrar tekrar yaşandığı yerler ceza evleri, toplama kampları gibi yerler olabileceği gibi, failin mağduru kontrol altında tuttuğu romantik bir ilişki de olabilir. Uzun süreli şiddete maruz kalan kişiler karmaşık bir travma sonrası stres bozukluğu tablosu çizerler. Mağdur üzerinde kontrol kurma beklenmedik

öfke patlamaları ile korku oluşturma, izole etme, özerkliğini zedeleme, kendine bağımlı hale getirme gibi yöntemlerle sağlanmaktadır (Herman, 1992).

Psikolojik şiddet ve bir yönü olan manipülasyonun, narsisistik kişilik özellikleri ile ilişkili olduğu düşünülmektedir (Bursten, 1972; Chapaux-Morelli ve Counderc, 2021). Narsisistik kişiliğin nesne ilişkilerine hakim olan tutum ve davranışlar bu düşünceyi destekler niteliktedir. Aşağıda narsisistik kişilik hakkında bilgi verilmiştir.

Psikodinamik Anlayışta Narsisistik Kişilik

Freud'dan başlayarak birçok psikodinamik kuramcının üzerinde durduğu narsisizm terimi birkaç farklı versiyonu olan bir Yunan mitinden alınmıştır. Mitin farklı versiyonlardaki ortak nokta bir su birikintisindeki yansımaları gören çok yakışıklı genç bir adam olan Narkissos'un, kendi suretine duyduğu hayranlığın onu yok oluşa sürüklemesidir. Mit karakteri gerçek benliğiyle değil, suda gördüğü kusursuz görüntüsüyle bütünleşmek istemiştir (Anlı, 2010). Mite göre Narkissos'un kendine yönelmiş aşkı, yüksek standartlarını kendisinden başka kimsenin karşılayamayacağına dair inancının sonucudur. Diğer bir mit karakteri olan Echo, alma-verme dengesinin sağlıklı biçimde kurulabileceği, çekici ve sadık bir potansiyel partnerdir. Buna rağmen Narkissos'a karşı duyduğu romantik hisler karşılıksız kalmıştır (Campbell ve Foster, 2002).

Narsisizm teriminin kullanılışı başlangıçta cinsellik zeminindedir. Bu terimi ilk kez cinsel bilimci Havelock Ellis (1898), Yunan mitinden hareketle, cinsel duygu ve hazzın kişinin kendi bedenine yönelmesi anlamına gelen bir tür cinsel sapkınlık için kullanmıştır (akt. Anlı, 2010). İlk kullanıma paralel olarak Paul Näcke (1899) de bu terimi kişinin kendi bedenini cinsel bir nesne olarak çekici bulup zevk almak amacıyla okşaması durumunu adlandırmak için kullanmıştır. Bu durumda kendi bedenine yönelme eğilimi tüm cinsel yaşamı etkisi altına almıştır (akt. Freud, 2020).

Horney (1994) analitik alanyazında narsisizmin tanımının net olmadığını belirtmektedir. Ona göre narsisistik olgular yapısı en çok farklılık gösteren olgulardır. Buna

rağmen narsisistik kişilerin sevilmeyi önceleyip sevme konusunda duyarlık göstermeme, kendi çıkarlarını ve prestijini önde tutma, fiziksel özellikleri ve entelektüel becerileri açısından insanlarda oluşturduğu izlenimleri aşırı derece önemseme gibi özelliklerinin söz konusu olduğu söylenebilir. Bu özelliklerde ortak nokta tamamının “öz” ile ilgili olmasıdır. Özetle analitik alanyazında narsisizm farklı anlamlarıyla kullanılmıştır: Cinsel bir sapkınlık (bireyin kendi bedenini cinsel bir nesne olarak algılaması), gelişimsel aşama (birincil narsisizm), bir gerileme (ikincil narsisizm), bir nesne ilişkileri türü, kendilik değeri (Anlı, 2010).

Freud'a (2020) göre narsisizmde libidonun dağılımı incelendiğinde, libidonun dış dünyadaki nesne ve kişilerden uzaklaşıp egoya yöneldiği görülür. Ego-libido çalıştıkça obje-libido; obje-libido çalıştıkça ego-libido tükenmektedir. Narsisizmin birincil ve ikincil olmak üzere farklı alt türleri vardır. Birincil narsisizm, yaşamının ilk yıllarındaki çocuğun libidosunun tamamının egoya yönelmiş halde olduğu bir gelişim aşamasıdır. İkincil narsisizmde ise libido dış dünyadaki nesne ve kişilere yöneldikten sonra yeniden egoya çekilmiştir.

Freud'un (2020) gerek sağlıklı insandaki öz saygının gerekse narsisistik kişinin kendini algılayışının narsisistik olduğunu düşünmesinin aksine Horney (1994) bu iki olgunun birbirinin zıttı olduğunu ifade etmektedir. Olgular arasındaki fark nicelik değil nitelik farkıdır. Horney' e (1994) göre narsisizm bir öz enflasyon durumudur. Ekonomik enflasyondaki gibi, öz enflasyonda da nesneye sahip olduğunun üstünde bir değer biçilmiştir. Bu, narsisistik kişinin kendine duyduğu hayranlığının gerekçelerinin gerçeği yansıtmadığı anlamına gelmektedir. Kişi kendini olduğundan büyük görmektedir. Bu inancından hareketle çevresinden de hayranlık beklemektedir. Öz saygıda ise birey gerçekten sahip olduğu niteliklerden dolayı kendine karşı olumlu tutum içindedir.

Kernberg (2020), narsisizmin normal ve patolojik olmak üzere iki boyutu olduğunu ifade etmektedir. Freud ile paralel olarak Kernberg de narsisizmin bir libido yatırımı meselesi olduğunu kabul eder. Normal narsisizm libidinal yatırımın kendiliğine yönelmesi sonucu oluşur. Normal narsisizmin normal bir kendiliğe yönelebileceği ifade edilir. Normal kendilik bütünleşmiş bir yapıya sahip ve gerçekçidir; “iyi nesne” “kötü nesne” ve “iyi ben” “kötü ben” ilkel ve birbirlerine tamamen zıt düşecek biçimde ayrışık halde değildir. Ancak normal

narsisizm ilkel haliyle öz saygı değildir; öz saygı yalnızca libidodan değil zihinsel ve duygusal unsurlardan da beslenir. Kernberg' e (2020) göre normal bir kendiliğe yönelmiş libidinal yatırım, dış nesnelere yönelen yatırımı da artırır. Dış nesnelere yatırımın artması ilişki kurulan diğer kişilerin faydasını gözetme, sevgi duyma, cinsel arzu gibi sonuçlar doğurmaktadır. Patolojik narsisizm ise hafif düzeyden ağır düzeye farklı boyutta ortaya çıkabilir. En hafif düzeyde nesneye libidinal yatırım olgun halden çocuksu olana saplanmıştır veya gerilemiştir. Nesneye bağımlılık ve analitik bir bağ arayışı söz konusudur. Sonraki düzeyde, bir nesne ile ilişki hala söz konusudur ancak nesne kendiliğin bir yansıması olarak kullanılmıştır. Daha ağır düzeyde ise artık gerçek bir nesne ile ilişki söz konusu değildir. İlişki içindeki unsurlar büyükenmeci kendilik ve bu patolojik kendiliğin geçici olarak yansıtıldığı nesnelere dir. Söz konusu üç düzeyde de bütünleşmiş bir kendilik vardır. Kendiliğin bütünleşmediği vakalar ise sınır durum veya psikotik özellikler göstermektedirler.

Kernberg'in (2020) narsisizmle ilgili fikirleri genellikle Kohut (2015) ile karşılaştırmalı biçimde ele alınmaktadır. İki kuramcı arasındaki temel farklardan biri Kernberg'in (2020) gelişimde patolojik bir sapma olduğunu ifade ettiği narsisizmin, Kohut (2015) tarafından normal gelişimde bir duraklama, bir saplanma olarak kabul edilmesidir. Kernberg'e göre narsisizm bakım veren tarafından karşılanmayan erken dönem ihtiyaçlar sebebiyle çocuksu narsisizme saplanma değil; oral hiddet ve haset sebebiyle nesnelere ve içsel temsillerinin savunma amaçlı değersizleştirilmesidir. Kernberg'in narsisizmi normal ve patolojik iki farklı süreç olarak ayırmasının aksine Kohut normal ve patolojik narsisizmi birbirinin devamı olarak görür. Kernberg'e göre libidinal yatırım yöneldiği yere göre (kendilik veya dış nesne) farklılık gösterirken, Kohut'a göre bu farklılığın nedeni libidonun yöneldiği yer değil nitelikselidir.

Kohut (1966) kendiliğe libidinal yatırım olan narsisizmin teorik olarak ele alınırken, nesne ilişkilerinden kaynaklı olarak, olumsuz bir değerlendirme tutumu ile ele alındığından bahsetmektedir. Ön yargının sebebi libidinal yatırımın iki biçimi (kendilik veya dış nesne) arasındaki dengesiz dağılımdır. Bu dengesiz dağılım gerçekten vardır ancak sebebi ne olursa olsun bu değer yargıları, terapistin narsisistik konumu "nesne sevgisi" ile değiştirmeye çalışmasına sebep olabilmektedir. Ancak genellikle daha uygun hedef libidonun yeniden

dağıtılması ve nesne sevgisinin bütünleştirilmesidir. Narsisizmin tam tersi nesne ilişkisi değil, nesne sevgisidir. Bu yüzden çevre ile yoğun ve sık ilişkiler kuran narsisistik kişiliklerin narsisizmi çevre tarafından fark edilmeyebilir. Narsisizmin teorik tartışmasında sıklıkla “gözlenebilen” davranışlara atıf yapılırsa da psikanalitik anlamda benlik değişkendir ve zaman zaman küçülerek bireyin tek bir davranışında kendini gösterse de hiçbir zaman sosyal bir gözlemcinin gözlemi ile aynı şey değildir.

Kohut (1966) narsisistik yapının nesne ilişkilerine odaklanmanın başka bir konuyu genellikle gölgede bıraktığına değinir: egonun narsisizmi “dönüştürerek” sağladığı kişilik tutumları veya başarılar. Bu edinimler narsisistik bir dürtü değildir ancak narsisizm ile ilişkilidir ve narsisizm tarafından harekete geçirilir. Bunlar:

1. Yaratıcılık: Yaratıcılıkları yüksek sanatçılar ve bilim insanları övgü ve hayranlığı arzu etmektedir ve bu arzularını kendilerini başarıya götüreceği biçimde yönlendirebilmişlerdir. Yaratıcı kişilerin halkı, potansiyel hayranlar olarak algılıyor oluşundan dolayı harekete geçmesi beklendiktir ve yaratıcılığı açıklamakta önemlidir. Ancak narsisizmin temel dönüşümü yaratıcının “eseri ile olan” ilişkisinde ortaya çıkmaktadır. Eser narsisistik libido ile yatırılmış ve kendilik bağlamına dahil edilmiştir. Yaratıcı kişinin eseriyle kurduğu ilişki ve bir annenin karnındaki fetüsle veya yeni doğmuş bebeğiyle kurduğu ilişki (sevgi, bağlılık ve empati içerir) arasında analogi kurulabilir.

2. Empati: Empati bireyin diğer insanların ne düşündüğünü veya hissettiğini anlamak için veri toplaması veya içsel süreçlerini hayal etmeye çalışmasıdır. İnsanın bu yeteneğinin temeli ilk zihinsel organizasyonunda annenin duygularını benliğine dahil etmesiyle atılır. İnsanın empati kapasitesi bir ölçüde birincil narsisizm ile ilişkilidir.

3. İnsan varoluşunun sonlu olduğunu bilme: İnsanın en önemli psikolojik başarılarından biri varoluşunun sonlu olduğunu kabul edebilmesidir. İnsanın geçiciliğinin kabulünü ego sağlar. Böylelikle hem nesne yatırımlarının hem kendiliğin geçici olduğu kavranır. Bu başarı yalnızca özerk aklın ve nesnellüğün narsisizmi yenmesi değildir aynı zamanda “daha yüksek bir narsisizm”in yaratılmasıdır: bireyin sınırlarını aşan kozmik bir narsisizm. Bu duruma Goethe’nin, ölümü yaşamın bir parçası olarak kabul etmeyi

başaramamış olanlara üstten bakan tutumunun şiirinde açığa çıkması örnek gösterilebilir. Ona göre hayat ancak ölümü kabul ederek elde edilebilir.

4. Mizah: Kozmik narsisizm gibi mizah da insanın sınırlılığının kabul etmesini kolaylaştıran bir dönüşümdür. Mizah nesneye aşırı yatırım yapmaya değil narsisistik kendiliğin yatırımının çekilmesine dayanmaktadır. Örneğin: pazartesi günü dar ağacına götürülen bir mahkumun “Hadi bakalım... Hafta güzel başlıyor.” demesi (Freud, 1927; akt. Kohut, 1966).

5. Bilgelik: Bilgelik bilişsel alanı da içine almakla beraber ondan daha ötesine gitmektedir ve bireyin sahip olduğu güçlerin (fiziksel, entelektüel, duygusal) sınırlılığını kabul etmesine dayanır. Sonluluğun kabulü, mizah, idealler ve değerler sistemine sahip olma edimlerin yaşam boyu etkileşimi ile ortaya çıkar. Olgunluk döneminde ortaya çıkması beklenir.

Narsisistik kişilik örgütlenmesini anlayabilmek için savunma ve uyum süreçlerinin ve nesne ilişkilerinin incelenmesi gerekmektedir. Aşağıda sırasıyla bu başlıklar ele alınmıştır.

Narsisistik Kişiliğin Savunma ve Uyum Süreci

Narsisistik kişinin savunma mekanizmaları onu korkutucu dış dünyanın tehlikelerinden, yoğun değersizlik hissinden ve kendi narsisist hiddetinden korumaya hizmet eder (Kernberg, 2020). Narsisistik kişilerin başvurdukları diğer savunma mekanizmalarının yanında en sık kullandıkları değersizleştirme ve idealizasyon, birlikte çalışırlar. Narsisistik kişi idealizasyon mekanizmasını kendiliği üzerinde aktive ettiğinde çevreyi de değersizleştirecektir. Tam tersi biçimde kendiliğini değersizleştiriyorsa çevreyi idealize edecektir. Mükemmeliyetçilik de narsisistik bir tutumdur. Narsisistik kişi koyduğu ulaşılmaz imkansız hedefler karşısında ya kendini söz konusu hedefe ulaştığına ikna eder ya da doğuştan kusurlu olduğu için hedefine ulaşamadığına karar verir. İlk durumda büyülenmecilik ikinci durumda ise depresiflik ortaya çıkmaktadır (McWilliams,2013).

Kernberg'e (2020) göre idealleştirme ve değersizleştirme narsisistik kişiliğin savunma mekanizmaları arasında öne çıkar. Narsisistik kişi övgü ve takdiri ile beslenebileceği kişileri idealleştirir, beslenme beklentisi taşımadıklarını ise değersizleştirir. Bununla birlikte

narsisistik kişiler sınır durumlara benzer biçimde bölme mekanizmasının etkisi altındadır. Bölme kendiliğın sağlıklı biçimde bütünleşmesini engeller ve diğer savunma mekanizmalarının altında yatar. Bölmenin nesne ilişkilerindeki yansıması bir kişi hakkındaki tüm kavrayışın hızlı biçimde zıt bir noktaya evrilebilmesidir. Kernberg'e (2020) göre narsisist kişilerin sınır durumlar ile benzer biçimde başvurdukları diğer bir savunma mekanizması da yansıtımlı özdeşimdir. Yansıtımlı özdeşimde kişi önce kendi saldırganlığı nesneye yansıtır, ardından yansıttığı unsurun niteliğinden korkması sebebiyle onu denetlemek ister. Denetleme isteği sonucunda yansıtma yaptığı kişi ile özdeşleşir.

Narsisistik Kişiliğın Nesne İlişkilerinde Psikolojik Şiddet ve Manipülasyon

Çağdaş psikanaliz, farklı alt kişilik tiplerine sahip olan narsisistik bireyleri eksiklik modeli ile açıklamaktadır. Bu kişilerin iç dünyasında bir şeyler eksiktir. Freud, bireyin yaşamının ilk dönemlerinde ötekilerden önce kendine yatırım yapmasını "birincil narsisizm" kavramıyla ifade etmektedir. Ancak birincil ilişkililiği önceleyen kuramcılara göre narsisistik patoloji bebeksi büyükenmeciliğe saplanma değildir. Narsisizm erken dönem ilişkilerdeki hayal kırıklıklarının telafi edicisidir (McWilliams, 2013).

Narsisistik kişiliklerin nesne ilişkileri hastalıklı bir yapı gösterebilmektedir. İdealleştirme ve değersizleştirme bu kişilerin sıklıkla başvurduğu savunma mekanizmaları olduğundan çevre ile etkileşim de bu çerçevede gelişebilmektedir (McWilliams, 2013). Kernberg (2020) narsisistik kişilerin görünürde çevre ile sorunsuz ilişkiler sürdürmelerini aldatici olduğunu ifade eder. Söz konusu kişiler ilişki içerisinde aşırı biçimde kendilerine odaklıdır ve ötekini anlama yetileri çok kısıtlıdır. Bu kişiler çözülmüş bir ben'e sahip olduklarından zıt gözüken büyükenmecilik ve aşağılık duygusu bağımsız olarak bir arada bulunabilir. Bundan dolayı dışarıdan gelen olumlu dönütlere bağımlı bir yaşam sürerler; bilinçli veya bilinçdışı düzeyde ötekinden faydalanma, onu kendi ihtiyaçları için kullanma eğilimleri söz konusudur. Genellikle etkileyici ve çekici bir izlenim oluştururlar ancak bununla

birlikte ilişki kurdukları kişiye karşı soğukturlar ve merhamet duyma konusunda ciddi eksiklikleri söz konusudur.

Narsisizmin psikodinamik maske modeline göre, narsisistik kişilerin dış dünyaya gösterdiği olumlu benlik algıları, düşük benlik saygılarını gizlemeye hizmet eden bir “maske” işlevi görmektedir (Zeigler-Hill ve Besser, 2013). Narsisistik bireylerin sundukları benlik algıları görkemli olsa da altta yatan arzu edilen benliği kurma ve sürdürme çabası narsisistik kişileri ikili ilişkilerinde bir takım mekanizmaları işletmeye yöneltmektedir. Bu mekanizmaların amacı sosyal kabul ve destek düzeylerini en üst noktaya çıkarmaktır (Morf ve Rhodewalt, 2009).

Narsisistik kişiler ilişkilerinde ötekine karşı galip gelme ihtiyacı içerisindedir. Bu kişileri ötekilerle iletişim kurmaya iten güç sevgi değil kendi öz saygılarını besleyebilme ihtiyacıdır. Narsisistik kişiler ilişkilerinde genellikle derin duygular deneyimleyemezler ve karşı tarafın duyguları ile bağ kuramazlar. Buna rağmen yakın ilişkilerindeki ayrılıklar, oluşturacağı terk edilmişlik hissinden dolayı bu kişiler için baş etmesi zor durumlar olabilmektedir (Aydın ve Yavuzer, 2022; Karaaziz ve Erdem Atak, 2013).

Bursten’a (1972) göre narsisistik kişiler değer kaybı ya da değer kaybı tehdidi karşısında telafi edici davranışlara başvurmaktadır. Bu davranışlar manipülatif davranışlardır. Diğer bir ifadeyle manipülatif kişilik özellikleri narsisizme dayanmaktadır. Her birey zaman zaman manipülasyona başvurabilmektedir ancak manipülasyonun ilişkinin eksenini oluşturduğu durumlar sıradan ilişkilerden farklıdır. Sistematik ve yoğun biçimde manipüle etmeye çalışan kişilerin davranışlarından biri, tartışma sürerken kendi avantajlı oldukları noktada aniden tartışmayı kesmedir. Bu yolla muhatabın kendini ifade etme şansı elinden alınmaktadır. Övücü ve yerici ifadeleri dalgalar halinde art arda vermek ve ya aynı anda mağdurda kafa karışıklığı oluşturacak biçimde sunmak da manipülasyonun tipik bir özelliğidir. Diğer bir davranış yalanı çok ihtiyatlı biçimde söylemek ve yalan söylemekle itham edilme durumunda net biçimde reddedebilmektir (Chapaux-Morelli ve Counderc, 2021). Bu kişiler kusurlu bir vicdana sahiplerdir, deneyimlerden öğrenemezler ve az düzeyde sadakat

içeren yüzeysel ilişkiler kurarlar. Aynı zamanda bu kişilerin sorumluluk duyguları çok azdır, belirgin bir benmerkezcilikleri söz konusudur ve haklı çıkma konusunda geveze bir yetenekleri vardır. Manipülasyon için temel itici güç sosyal veya maddi kazanç değil; manipülasyonun kendisi diğer bir ifadeyle ötekini aldatmanın verdiği coşktur. İyi bir manipülatör bu unsuru toplumdan gizleme konusunda yeteneklidir ancak sosyal kısıtlamaların ortadan kalktığı akran ortamı içerisinde kurbanı yönelik küçümseme ve kandırma hazzı ötekilerle paylaşılabilir (Bursten, 1972).

Chapaux-Morelli ve Counderc'a (2021) göre ise manipülasyon üç evrede gerçekleşmektedir: baştan çıkarma, istila etme ve yıkma. Baştan çıkarma evresinde manipülatör saygılı, zarif tavırları ile dikkat çekmektedir. İlişki başlatırken amacı kendisinin en iyi halini sunmak değil, tamamen sahte bir imaj yaratarak etkilemektir. Rol yaparak hayranlık kazanmaktadır ve muhatabına karşı gizli bir küçümseme beslemektedir. Manipülatör yapay bir kırılganlıkla, muhtemelen gerçek ancak duygudan yoksun, merhamet uyandırıcı hayat hikayesini paylaşarak "duygudaşlık" yaratmaya çalışmaktadır. İkinci evre istila evresidir ve bu evrede manipülatör ekonomik ve duygusal boyutta vazgeçilmez olmasını sağlayacak adımlar atmaya çalışmaktadır. Bu evrede manipülatör ilişkisi için çaba harcadığını ve hatta ilişkisi için bazı açılardan kendisini feda ettiği fikrini yerleştirmeye çalışmaktadır. Üçüncü evre olan yıkım evresinde kurban için belirgin bir duygusal rahatsızlık ortaya çıkmaktadır. Olumlu ve olumsuz mesajlar ve muamelelerin beklenmeyen anlarda birbirlerinin yerine geçmesi maruz kalanı durumu anlama ve çare bulma konusunda sonuçsuz kalacak bir çabaya yönlendirmektedir.

Özetle, psikolojik şiddet maruz kalanı aşağılamaya/utandırmaya, korkutmaya veya kontrol etmeye/yalnızlaştırmaya çalışan davranışlar (örn. küfür, hakaret, alay, tehdit, tercihlere müdahale etme...) bütünüdür (Orbay, 2021; Özabacı, 2021) ve flört ilişkisinde en sık karşılaşılan şiddet biçimidir (Toplu Demirtaş ve Hatipoğlu Sümer, 2022). Ancak yaygınlığına rağmen genellikle gizli biçimde uygulanması sebebiyle çevre ve hatta maruz kalan tarafından şiddet olarak isimlendirilememektedir (Thomas, 2016) Flört ilişkisindeki psikolojik şiddet ve en az tanınan yönü olan manipülasyonun narsisistik kişilik özellikleri ile

ilişkisi olduğu düşünülmektedir. Romantik partnerlerinin duygularını kontrol eden ve kendi çıkarları için kullanma davranışları aşırıya varan kişiler narsisistik kişilik özellikleri baskın olan bireylerdir (Bursten, 1972; Chapaux-Morelli ve Counderc, 2021).

Yukarıda bu araştırmanın değişkenleri ile ilgili kuramsal açıklamalar verilmiştir. Bundan sonraki kısımda değişkenlerle ilgili araştırmalardan söz edilmiştir.

İlgili Araştırmalar

Araştırmanın bu kısmında psikolojik şiddet ve narsisizm hakkında yapılan araştırmalar özetlenmiştir. Bu araştırmaların çalışma grubu üniversite öğrencileridir, farklı çalışma gruplarına sahip araştırmalar incelemeye dahil edilmemiştir. Araştırmalarda elde edilen sonuçlara kronolojik olarak yer verilmiştir.

Psikolojik Şiddete İlişkin Araştırmalar

Amar ve Gennaro (2005) 863 kadın üniversite öğrencisini dahil ettikleri araştırmalarında flört şiddetine maruz kalmanın fiziksel yaralanma ve psikolojik rahatsızlık semptomlarıyla ilişkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre kadınların %48'i şiddete; bu kişilerin %39'u (n=160) ise birden fazla şiddet biçimine maruz kaldığını ifade etmiştir. Morluklar, çizikler, kas ağrıları, burkulma, dudak patlaması en sık bildirilen yaralanmalar olarak tespit edilmiştir. Şiddete maruz kalanların depresyon, anksiyete, somatizasyon puanları şiddete maruz kalmayanlarınkine göre anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. Birden fazla şiddet türüne maruz kalanların semptomları ise şiddetin tek bir türüne maruz kalanlara göre anlamlı biçimde yüksektir ve bu kişiler daha fazla fiziksel yaralanma bildirmiştir. Araştırmanın bir diğer bulgusuna göre şiddet mağdurlarının %3'ten azı bir ruh sağlığı uzmanına ve fiziksel olarak yaralananların yarısından daha azı bir sağlık kuruluşuna başvurmuştur.

Manipülasyonu farklı bir açıdan ele alan Austin vd. (2007) bireyin kendisinin ve başkalarının duygularını fark edip "yönetebilmesi" anlamına gelen duygusal zeka ile ilişkisi üzerinde durmuşlardır. Duygusal zeka bu araştırmaya dek genellikle kişinin kendisine ve

çevresine fayda sağlayan davranışlarıyla ilişkilendirilmiştir. Duygusal zekanın olumlu yönlerine dair çok sayıda araştırma yapılmış ve kanıtlar bulunmuştur. Ancak Austin ve diğerleri (2007) duygusal zekanın olumsuz olabilecek yönleri üzerine araştırmalar yapılmasının da gerekli olduğunu ifade etmektedir. Araştırmada duygusal zekanın Makyavelizm ve manipülasyon ile ilişkisi incelenmiştir. Araştırmanın katılımcıları 137'si kadın 62'si erkek olmak üzere 199 üniversite öğrencisidir. Araştırma sonuçlarına göre manipülasyon ile duygusal zeka arasında ilişki saptanmamış; Makyavelizm ile pozitif yönde ilişki olduğu belirlenmiştir.

Bir diğer araştırmaya, Amerika'da üç farklı üniversiteden rastgele seçilen 67 sınıfta bulunan 910 üniversite öğrencisi dahil edilmiştir. Katılımcılar 17-22 yaş aralığındadır ve %57'si kadındır. Araştırmanın amacı flört şiddetine maruz kalma ve uygulama ve flört şiddetine maruz kalma yaygınlığını, cinsiyete ve ilişki türüne göre değişimi incelemektir. Araştırma sonuçlarına göre 910 katılımcının %44.7'si (407 kişi) daha önce, partneri olan veya olmayan kişilerden (arkadaş, tanıdık veya yabancı) şiddet gördüğünü veya o kişilere şiddet uyguladığını bildirmiştir. Üniversite döneminde maruz kalınan veya uygulanan şiddetin yarısından fazlası (227 kişiden 130'u) partnere yönelik veya partner kaynaklıdır. Fiziksel ve psikolojik şiddet daha çok partner tarafından uygulanmıştır. Araştırmanın bir diğer bulgusuna göre psikolojik şiddet cinsel şiddetle beraber üniversite döneminde en yaygın olan şiddet biçimidir (sırasıyla %11.8, %12) (Forke vd., 2008).

Bir diğer flört şiddeti araştırması Çin'de 245 üniversite öğrencisi dahil edilerek yürütülmüştür. Fiziksel ve psikolojik şiddete yönelik tutumlar şiddet uygulayanın ve maruz kalanın cinsiyetine göre ele alınmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, araştırma grubunun fiziksel ve psikolojik flört şiddetine yönelik tutumları, şiddetin kadına veya erkeğe uygulanmasına göre anlamlı biçimde değişmemektedir. Ancak kadının uyguladığı fiziksel ve psikolojik şiddete yönelik "kabul edici" tutum erkeğin uyguladığına göre anlamlı biçimde yüksektir. Araştırmanın bir diğer bulgusuna göre erkeklerin partnerlerine uyguladığı psikolojik

şiddete yönelik kabul edici tutum erkeklerde kadınlara göre anlamlı biçimde daha yüksektir ($F=5.02, p<.05$) (Anderson vd., 2011).

Yumuşak (2013) ise 1171 üniversite öğrencisini dahil ederek yürüttüğü çalışmasında erkeklerin flört ilişkisinde uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum puanının cinsiyete göre anlamlı bir değişiklik gösterdiğini bulmuştur ($t(1169)=22.08, p<.01$). Tutum puanı erkeklerde kadınlara göre daha yüksektir. Puanın yüksekliği kabul ediciliğin yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Araştırmanın bir diğer bulgusuna göre öğrencilerin çelişik duygulu cinsiyetçilik duyguları ile flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulama ve psikolojik şiddete maruz kalmaları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Çalışma grubunun üniversite öğrencileri olduğu bir diğer araştırmada Tarı Selçuk, Avcı ve Mercan (2018) toplumsal cinsiyet algılarının ve flört şiddetine yönelik tutumların şiddete maruz kalmayla olan ilişkisini incelemiştir. Araştırmanın katılımcıları 214'ü kadın, 78'i erkek olmak üzere 292 kişidir. Araştırma sonucuna göre şu an bir flört ilişkisi olan katılımcıların yaklaşık %40'ı psikolojik şiddet gördüğünü ifade etmiştir. Kadınların psikolojik şiddet görme oranı, erkeklere göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Katılımcılar arasında psikolojik şiddete maruz kalanlar ile kalmayanların flört şiddetine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ancak fiziksel flört şiddetine maruz kalan katılımcıların toplumsal cinsiyet algısı puanları maruz kalmayanlara göre anlamlı düzeyde düşük; erkeğin uyguladığı psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik tutum puanları ise anlamlı düzeyde yüksektir.

Akış ve diğerleri (2019) ise, 424 üniversite öğrencisiyle yaptıkları flört şiddetine maruz kalma sıklığını belirlemeyi amaçlayan çalışmalarında, üniversite öğrencilerinin %24'ünün flört şiddetine maruz kaldıklarını saptamıştır. Araştırmaya göre flört şiddetine uğrama sıklığı cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. En sık maruz kalınan flört şiddeti türü ise psikolojik şiddettir (%12). Araştırmanın bir diğer bulgusuna göre çocukluk döneminde aile içi şiddete maruz kalan öğrenciler, diğer öğrencilere göre 2.7 kat daha fazla flört şiddetine maruz kalmaktadır.

Benzer konuda yapılan bir diğerk araştırımda Işık, Demircan ve Gürhan (2021), çalışmaya 228 üniversite öğrencisini dahil ederek flört şiddetine yönelik tutumların yaşam kalitesi üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamışlardır. Yaşam kalitesi; genel sağlık durumu, bedensel alan (fizyolojik iyi oluş), psikolojik alan (duygusal ve bilişsel iyi oluş), sosyal ilişkiler ve çevre alanı (ev ortamı ve maddi kaynaklar) boyutlarından oluşmaktadır. Araştırma bulgularına göre erkeğin flört ilişkisinde uyguladığı fiziksel ve psikolojik şiddet ve kadının flört ilişkisinde uyguladığı fiziksel şiddet tutum puanları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir, erkekler söz konusu şiddet biçimlerini kadınlara göre daha yüksek düzeyde kabul etmektedir. Araştırmanın bir diğerk bulgusuna göre kadının uyguladığı psikolojik şiddet genel sağlık durumunu ve sosyal ilişkileri olumsuz yönde etkilemektedir; genel sağlık değişiminin %2'si ve sosyal ilişkiler alanındaki değişimin %4'ü kadının uyguladığı psikolojik şiddet ile açıklanmaktadır.

Bir diğerk araştırma 17-25 yaş aralığında 564 üniversite öğrencisi dahil edilerek yapılmıştır. Araştırmanın amacı flört ilişkisinde güvensiz bağlanmanın, algılanan partner çatışması ve flört ilişkisinde mükemmeliyetçiliğin (kendinden kaynaklanan veya toplum tarafından belirlenmiş) aracılığıyla, flört ilişkisinde fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kalmış olma deneyimi ile dolaylı olarak ilişkisini incelemektir. Araştırma sonuçlarına göre güvensiz bağlanma fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kalma arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır. Seri aracılık modelleri, bağlanma güvensizliğinin flört ilişkisinde psikolojik ve fiziksel şiddete maruz kalma üzerinde toplum tarafından belirlenmiş mükemmeliyetçilik ve algılanan çift çatışması yoluyla anlamlı etkileri olduğunu göstermektedir (Lafontaine vd., 2021).

Zhi vd. (2021) ise Çin'de 17-31 yaş aralığında bulunan 1424 üniversite öğrencisini dahil ederek bir araştırma yürütmüştür. Katılımcıların %87'si kadındır ve verileri çevrimiçi yolla toplanmıştır. Araştırmanın amacı psikolojik şiddet (sözel saldırı, kişiler arası saldırı, iletişim ağı saldırısı ve baskı inşa etmek olarak dört boyutta ele alınmıştır) ile gelecek perspektifi (geleceğe yönelik pozitif veya negatif bakış açısı) arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırma sonuçlarına göre olumlu gelecek yönelimi ile psikolojik şiddet arasında negatif

yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=-.08$). Ayrıca sözel saldırı, kişiler arası saldırı ve iletişim ağı saldırısı ile de negatif yönde anlamlı ilişkiler söz konusudur. Negatif bakış açısının ise psikolojik şiddetle ($r=.26$) ve tüm alt boyutlarıyla negatif yönde anlamlı ilişkisi olduğu görülmüştür. Geleceğe yönelik kafası karışık bakış açısı ise psikolojik şiddetle ($r=.30$) ve tüm alt boyutlarıyla en güçlü anlamlı ilişkiye sahip değişkendir.

Bir diğer araştırma 290 öğretmen adayı üniversite öğrencisi dahil edilerek yapılmıştır. Çalışmada flört şiddetine yönelik tutumlar ile akılcı olmayan inançlar arasındaki ilişki ele alınmıştır. Araştırma sonucunda flört ilişkisindeki şiddet davranışları onaylamayan tutum ile flört ilişkisinde akılcı olmayan inanç arasında orta düzeyde negatif bir ilişki olduğu bulunmuştur ($r=-.32$, $p<.05$). Araştırmanın bir diğer bulgusuna göre erkek öğrencilerin flört ilişkisinde şiddeti onaylayan tutumları, kadın öğrencilere göre anlamlı biçimde daha yüksektir. Anne babası boşanmış olan öğrencilerin flört şiddetini onaylamayan tutumlarının ise anne babası birlikte olanlarınkine göre daha yüksek olduğu bulunmuştur (Şenol, Albayrak ve Uluman, 2022).

Bir diğer araştırmada Toplu Demirtaş ve Hatipoğlu Sümer (2022) flört şiddeti (fiziksel, cinsel, psikolojik) uygulama ve flört şiddetine maruz kalmanın üniversite öğrencilerindeki sıklığını ve bu sıklığın cinsiyete göre değişimini ele almışlardır. Araştırmanın katılımcıları 378'i kadın, 355'i erkek toplam 733 kişidir. Araştırma sonucuna göre, alanyazındaki diğer araştırma sonuçlarıyla örtüşür biçimde, psikolojik şiddet en yaygın görülen şiddet türüdür. Kadın katılımcıların %81'i psikolojik şiddet uyguladıklarını, %73'ü psikolojik şiddete maruz kaldıklarını; erkek katılımcıların %75'i psikolojik şiddet uyguladıklarını, %67'si psikolojik şiddete maruz kaldıklarını bildirmişlerdir. Ancak flört ilişkisinde partnere psikolojik şiddet uygulama ve partnerden psikolojik şiddet görme cinsiyete göre anlamlı biçimde farklılaşmamıştır, bu bulgu alanyazına uygundur.

Toplu Demirtaş ve Fincham (2022) ise 812 üniversite öğrencisinin (428'i erkek, 383'ü kadın) katılımcı olduğu araştırmalarında, flört ilişkisinde şiddet (fiziksel, cinsel, psikolojik) uygulama durumunun cinsiyete göre değişimini ve güç algısının şiddete başvurma ile güç

memnuniyeti arasındaki aracı rolünü incelemişlerdir. Güç algısı partnerlerin ilişki içerisinde sahip olduğunu düşündüğü güç, güç memnuniyeti ise bu miktardan razı oluş düzeyidir. Araştırma sonucuna göre fiziksel şiddet ve cinsel şiddet faili olma cinsiyete göre farklılaşmaktadır. Kadın katılımcıların %43'ü fiziksel, %25'i cinsel şiddet faili olduklarını; erkek katılımcıların %35'i fiziksel, %41.8'i cinsel şiddet faili olduklarını ifade etmiştir. Her iki cinsiyette de güç algısının, şiddete başvurma ile güç memnuniyeti arasındaki ilişkide aracı rolü belirgindir.

Flört ilişkisinde psikolojik şiddet araştırmaları incelendiğinde, psikolojik şiddetin en yaygın flört şiddeti türü olarak tespit edildiği görülmektedir (Forke ve diğerleri, 2008; Akış ve diğerleri, 2019; Toplu Demirtaş ve Hatipoğlu Sümer, 2022). Flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulama ve psikolojik şiddete maruz kalmada ise cinsiyete göre ele alındığında anlamlı bir farklılık olmadığını ifade eden çalışmalarla beraber (Toplu Demirtaş ve Hatipoğlu Sümer, 2022), kadınların daha fazla psikolojik şiddete maruz kaldığı belirten çalışmalar da bulunmaktadır (Tarı Selçuk ve Avcı Mercan, 2018). Flört ilişkisinde psikolojik şiddete yönelik tutumlar cinsiyete göre incelendiğinde erkeklerin kabul edici tutumlarının daha yüksek olduğu görülmektedir (Anderson ve diğerleri, 2011; Işık, Demircan ve Gürhan, 2021; Şenol, Albayrak ve Uluman, 2022).

Narsisizme İlişkin Araştırmalar

Lamkin (2013), 103 üniversite öğrencisi çifti dahil ederek yaptığı çalışmada büyükenmeci, kırılgan ve hak sahibi/sömürücü narsisizm ile ilişki kalitesi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre hak sahibi/sömürücü narsisizm ile partnerin kaygı ($r = .26$) ve depresyon ($r = .22$) düzeyleri ile pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi vardır. Kırılgan narsisizm partnerin cinsel şiddet ($r = .21$) ve cezalandırıcılık ($r = .21$) bildirimini ile pozitif yönde anlamlı bir ilişki içindedir. Büyükenmeci narsisizm ise partneri çekici ($r = .21$), statü sahibi ($r = .16$) ve nüfuzlu ($r = .21$) olarak bildirme ile pozitif yönde anlamlı ilişkiye sahiptir. Araştırmanın bir diğer bulgusuna göre ise narsisizm kişinin kendinde bildirdiği memnuniyet,

bağlılık, duygulanma, uyum ve fikir birliği değişkenleriyle negatif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki göstermektedir.

Bir diğer araştırmada Yumuşak (2013), üniversite öğrencilerinin narsisistik kişilik özellikleri ve toplumsal cinsiyetçilik tutum düzeyleri ile flört şiddetine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın katılımcıları 1171 öğrencidir. Araştırma sonucunda, erkek öğrencilerin narsisistik kişilik özelliklerinin kadın öğrencilerden anlamlı biçimde yüksek olduğu bulunmuştur. Araştırmanın bir diğer bulgusuna göre narsisistik kişilik özellikleri, flört ilişkisinde şiddete maruz kalmaya göre anlamlı biçimde değişmemektedir ancak flört ilişkisinde şiddet uygulamaya göre anlamlı biçimde değişmektedir ($t(1169)= 4.25, p<.05$). Şiddet uygulayan katılımcıların narsisistik kişilik özellikleri uygulamayanlara göre anlamlı biçimde yüksektir. Bu araştırmanın psikolojik şiddete ilişkin bulgularına ilgili başlıkta yer verilmiştir.

Benzer bir araştırmada Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik (PDR) ve Psikoloji öğrencilerinin narsisistik kişilik özellikleri ile empatik eğilimleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini dört farklı üniversitenin PDR veya Psikoloji bölümünde eğitimine devam eden 502 öğrenciden oluşmaktadır. Öğrencilerin narsisistik eğilimleri Raskin ve Hall (1979) tarafından geliştirilip Kızıltan (2000) tarafından Türkçeye uyarlanan Narsisistik Kişilik Envanteri kullanılarak ölçülmüştür. Araştırma bulgularına göre empatik eğilim ve narsisistik eğilim arasında ters yönde anlamlı bir ilişki vardır; İlgisiz aile tutumu algısına sahip öğrenciler en düşük empati puan ortalamasına ve en yüksek narsisizm puan ortalamasına sahiptir. Öğrencilerin ölçeklerden aldıkları puanlar ile devam ettikleri lisans programları arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Ayrıca araştırmada kadın öğrencilerin erkeklerden daha düşük narsisizm ve daha yüksek empati puanına sahip oldukları belirlenmiştir (Akar, 2014).

Brookes (2015) ise, 115 üniversite öğrencisini dahil ederek yürüttüğü araştırmasında açık (büyüklenmeci) ve gizli (kırılgan) narsisizmin benlik saygısı ve öz yeterlikle ilişkisini incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre açık ve gizli narsisizm arasında bir ilişki yoktur. Araştırmanın bir diğer sonucuna göre açık narsisizm benlik saygısının ve öz yeterliğin

anamlı bir yordayıcısıdır. Ancak gizli narsisizmin benlik saygısı ve öz yeterlikle negatif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Açık narsisizmi ölçmek için kullanılan Narsisistik Kişilik Envanteri'nin (The Narcissistic Personality Inventory) alt boyutlarından olan "güç" öz yeterlilikle ilişkiliyken benlik saygısı ile ilişkisi anlamlı değildir. "Özel kişi" öz yeterlikle ilişkili değilken benlik saygısı ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Ayrıca "Teşhircilik" ile öz yeterlik veya öz saygı arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı saptanmıştır.

Bir diğer araştırmada Strutzenberg (2016), son yıllarda internet kullanıcıları tarafından "aşk bombardımanı" (love bombing) olarak isimlendirilen davranışlar ile narsisizm arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma aşk bombardımanı davranışlarının amprik olarak incelenmesi yönünden ilktir. Aşk bombardımanı flört ilişkisinin başında ilişki kurulan kişiyi, romantik atmosferli iletişim içerisinde tutmak için sunulan kasıtlı çabadır. İlişki kurulan kişiye çevrimiçi yollarla çok yoğun biçimde romantik içerik sunulur, amaç ilişki kurulan kişiyi etkilemek ve kişiyi kontrol edebilmektir. Araştırmanın örneklemini 18-30 yaş arası 484 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Araştırma sonuçları aşk bombardımanının narsisistik eğilimler ile pozitif bir korelasyon ($r = .48, p < .001$) gösterdiğini ortaya koymuştur.

Gezer (2017) ise beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin narsisizm düzeylerini ve narsisizm düzeylerinin sosyo- demografik özellikleriyle (cinsiyet, yaş, kardeş sayısı) ilişkisini incelemiştir. Araştırmanın örneklemi doğuda bir devlet üniversitesinde eğitime devam eden 277 kişidir. Araştırmada narsisizm düzeyi Ames ve diğerleri (2006) tarafından geliştirilen ve Atay (2009) tarafından Türkçeye uyarlanan Narsisistik Kişilik Envanteri kullanılarak ölçülmüştür. Araştırma bulgularına göre öğrencilerin ölçekten aldıkları puanların 6.85 ± 2.62 olduğu tespit edilmiştir. Grubun narsisistik eğilimleri alanyazında yer alan farklı bölümlerdeki öğrencilerle yapılan çalışmaların bulgularından yüksektir. Demografik özelliklerin ölçekten alınan puanla ilişkisi incelendiğinde; sömürücülüğün kadınlarda anlamlı düzeyde daha yüksek görüldüğü sonucuna varılmıştır. Teşhircilik alt boyutunda ise 18-20 yaş grubundaki öğrencilerin puan ortalamalarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu

saptanmıştır. Üstünlük alt boyutunda ise kardeşi olmayan öğrencilerin puanlarının anlamlı biçimde daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Lambe ve diğerleri (2018), aşağılık duygusunun tehdit hissetme anında saldırgan davranışlar ortaya çıkardığını savunmuş ve narsisizmin de bilinçdışı bir aşağılık duygusu ile karakterize olduğunu ifade etmiştir. Bu kabulden hareketle saldırgan davranışlarda narsisizmin etkisini ele almayı amaçlayan bir sistematik gözden geçirme çalışması yürütmüşlerdir. Araştırma kapsamında 20 makale ele alınmıştır. Çalışmalar hem klinik ve adli hem de klinik olmayan örneklemi içermektedir. Araştırma sonucuna göre klinik ve adli örneklerde narsisizm saldırganlığın anlamlı bir yordayıcısıdır ve şiddette 1.2 ila 11.4 kat artış ile ilişkilidir. Bir diğer bulguya göre narsisizm hafif düzeyde şiddetle daha az ilişkiliyken ağır düzeyde şiddet ile (örneğin cinayet) daha yüksek ilişki göstermiştir. Araştırma sonucuna göre narsisizm klinik olmayan öğrenci örneklerinde de saldırganlığın anlamlı bir yordayıcısı olarak bulunmuştur.

Bir diğer araştırmada, narsisizm ile çeşitli yaratıcı kişilik özellikleri, çeşitli yaratıcı etkinliklerdeki başarı ve düşünsel akıcılık arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırmanın örneğini 19-21 yaş arasında, çoğu erkek olan 1375 genç yetişkin oluşturmuştur. Narsisizmi ölçmek için Narsistik Kişilik Envanteri (Emmons, 1987), yaratıcı kişilik özelliklerini ölçmek için Yaratıcı Kişi Profili (Martinsen, 2011) ve yaratıcı etkinliklerdeki başarıyı ölçmek için biyografik bir envanter kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre narsisizm; yedi farklı yaratıcı kişilik eğilimiyle, beş farklı yaratıcı faaliyet ile ve düşünsel akıcılık ile ilişkili bulunmuştur. En güçlü ilişki narsisizm ve yaratıcı kişilik özellikleri arasındadır. Bu özellikler arasında en güçlü ilişkiye sahip oldukları ise hırs, uyumluluk ve motivasyondur (Martinsen ve diğerleri, 2019).

Benzer bir araştırmada Kaya ve Kalkan (2019) üniversite öğrencilerinde narsisizmin, öğrencilerin "Facebook" kullanım sebepleri ve bağlanma biçimleriyle olan ilişkisini incelemiştir. Çalışmaya 346 kişi katılmıştır. Araştırmada öğrencilerin narsisizm düzeyini ölçmek için Raskin ve Hall (1979) tarafından geliştirilip Kızıltan (2000) tarafından Türkçeye

uyarlanan Narsisistik Kişilik Envanteri kullanılmıştır. Öğrencilerin bağlanma stilleri Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri; Facebook kullanım nedenleri ise Facebook Kullanım Nedenleri Ölçeği kullanılarak ölçülmüştür. Araştırma bulgularına göre örneklemin narsisizm puan ortalaması ölçeğin geliştirildiği grubun puan ortalamasına yakındır ve kadın öğrencilerin puanı erkek öğrencilere göre düşüktür. Narsisizm düzeyinin bağlanma stilleri ile ilişkisi incelendiğinde, narsisizm düzeyi ve güvensiz bağlanma stili arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu sonuç alanyazındaki bazı araştırma bulgularıyla örtüşmemektedir. Öğrencilerin narsisizm düzeyi ile Facebook kullanım nedenleri arasındaki ilişki incelendiğinde ise narsisizm düzeyinin Facebook Kullanım Nedenleri Ölçeği'nin alt boyutları olan "narsisizm" ve "kişisel durum" ile pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi olduğu bulunmuştur. Bu bulgu ise alanyazındaki birçok araştırmanın sonucuyla örtüşmektedir.

Urbonaviciute ve Hepper (2020) ise, narsisizm ile (büyüklenmeci ve kırılğan), empati düzeyi (duygusal ve bilişsel) arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla 97 çalışmayı dahil ederek bir meta-analiz çalışması yürütmüşlerdir. Araştırma sonuçlarına göre büyüklenmeci narsisizm, kişinin kendisinin bildirdiği duygusal (-.14) ve bilişsel (-.08) empati ile anlamlı düzeyde negatif ilişkili iken davranışsal olarak ölçülen duygusal empati (.25) ile anlamlı düzeyde pozitif bir ilişkiye sahiptir ve bilişsel empati ile ilişkili değildir. Kırılğan narsisizm ise kişinin kendisinin bildirdiği duygusal (-.10) ve bilişsel (-.17) empati ile anlamlı düzeyde negatif ilişkili iken davranışsal olarak ölçülen duygusal empati ile ilişkili değildir.

Başka bir araştırma kapsamında Coleman ve diğerleri (2022) üniversite öğrencilerinde narsisistik büyüklenmecilik ile riskli davranışlar arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 18-24 yaş arası 122 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında riskli davranışlar başlığına alkol tüketimi, cinsel ilişki partner sayısı ve korunmasız cinsel ilişki dahil edilmiştir; büyüklenmecilik liderlik/otorite, görkemli teşhircilik ve hak sahibi olma/sömürücülük yönleriyle incelenmiştir. Katılımcıların narsisizm düzeyi Narsisistik Kişilik Envanteri-13 (Narcissistic Personality Inventory-13) kullanılarak

ölçülmüştür. Araştırma bulguları genel büyükmeciliğin alkol tüketimi ve cinsel partner sayısı ile pozitif yönde bir ilişkisi olduğunu göstermektedir.

Narsisizm araştırmaları incelendiğinde, narsisizmin sıklıkla kırılgan ve büyükmeci olarak iki farklı boyutta ele alındığı görülmektedir. Ayrıca cinsiyete göre değişim incelendiğinde ulaşılan tüm araştırmalarda erkeklerin puanlarının kadınlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Alanyazın incelendiğinde narsisizm ve şiddet arasındaki ilişkiyi inceleyen çok sayıda araştırmaya rastlanmaktadır. Ancak şiddetin en az görülür biçimi olan psikolojik şiddetin, yine en az tanınır bir yönü olan manipülasyon konusundaki çalışmalar çok az sayıdadır. Bu boşluktan hareketle bu çalışmada, manipülasyonun narsisistik kişilik özellikleriyle olan ilişkisine dikkat çekmek istenmektedir.

Bölüm 3

Yöntem

Bu bölümde sırasıyla araştırmanın türü, çalışma grubu, veri toplama süreci ve veri toplama süreçlerine yer verilmiştir. Ardından verilerin analizi hakkında bilgi verilmiştir.

Araştırmanın Türü

Bu araştırmanın amacı, narsisistik kişilik özelliği bağımsız değişkeninin, manipülasyon ve flört ilişkisinde psikolojik şiddete başvurma bağımlı değişkenleri ile ilişkisini incelemektir. Araştırma nicel, ilişkisel bir araştırmadır. İlişkisel araştırma, iki veya daha fazla değişken arasındaki birlikte değişimin varlığını ve derecesini inceleyen bir araştırma modelidir (Karasar, 2022). İlişkisel araştırmalar, önemli olguları değişkenler arasındaki ilişkiden yola çıkarak açıklamayı veya insan davranışlarını yordamayı amaçlar. Yordama, aralarında yeterli düzeyde ilişki bulunan iki değişkenden, biri bilinirken diğer değişkeni tahmin etme anlamına gelmektedir (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2012).

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Doğu Anadolu'da bir devlet üniversitesinin dış hekimliği, edebiyat, eğitim, iktisadi idari bilimler, mühendislik fakültelerinde, 2022-2023 öğretim yılında lisans eğitimlerine devam eden ve araştırmaya katılmaya gönüllü 391 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubu uygun örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Tablo 1'de çalışma grubuna ilişkin bilgiler verilmiştir.

Tablo 1*Çalışma Grubunun Cinsiyet, Fakülte ve Sınıf Değişkenlerine Göre Dağılımı*

Değişken	Kategori	Frekans	%
Cinsiyet	Kadın	274	70.1
	Erkek	117	29.9
	Toplam	391	100
Fakülte	Diş Hekimliği	103	26.3
	Edebiyat	138	35.3
	Eğitim	106	27.1
	İİBF	26	6.6
	Mühendislik	18	4.6
	Toplam	391	100
	Sınıf Düzeyi	1.Sınıf	105
2.sınıf		80	20.5
3.sınıf		87	22.3
4.sınıf		105	26.9
5.sınıf		12	3.1
Toplam		389	99.5

İİBF: İktisadi İdari Bilimler Fakültesi

Tablo 1 incelendiğinde çalışma grubunda kadınların ve Edebiyat Fakültesi öğrencilerinin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Sınıf açısından bakıldığında ise kayıp iki veri dışında beşinci sınıf öğrencilerinin sayısının düşük olduğu izlenmektedir.

Veri Toplama Süreci

Araştırmada etik komisyon için başvurulmadan önce ölçeklerin kullanım izinleri alınmıştır. İzinler için ölçekleri Türkçeye uyarlayan kişilerle iletişim kurulmuştur. Bu izinlere ilişkin elektronik posta görüntüleri Ek A, Ek B ve Ek C'de sunulmuştur.

Veri toplama araçları çalışma grubuna uygulanmadan önce Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonundan Onay Bildirimi (Ek Ç) alınmıştır. Uygulamanın yapılacağı kurumdan gerekli izni almak için rektörlük ile iletişime geçilmiştir. İzin alındıktan sonra uygulama onayı alınan fakültelerden öğretim elemanları ile iletişime geçilmiş, ders saatlerine konuk olarak gönüllü katılım formunu yanıtlayan gönüllü öğrencilerden veri toplanmıştır. Katılımcılara

Kişisel Bilgi Formu, Narsisistik Kişilik Envanteri, İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği ve Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeği uygulanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Çalışma kapsamında veri toplamak için Narsisistik Kişilik Envanteri, İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği, Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

Narsisistik Kişilik Envanteri

Raskin ve Hall (1979) tarafından Narcissistic Personality Inventory (NPI) adıyla geliştirilen ölçek, Kızıltan (2000) tarafından Türkçeye uyarlanarak Narsisistik Kişilik Envanteri (NKE) adını almıştır. NKE'nin amacı klinik bir belirtisi olmayan kişilerin narsisistik özelliklerini ölçmektir. Diğer bir deyişle ölçek psikiyatri sınıflandırması dışında kalan kişilere yöneliktir. Orijinal form ile NKE arasındaki dil eşdeğerliğini sınamak için 34 kişilik bir gruba her iki form uygulanmıştır. Korelasyon katsayısı .90 olarak bulunmuştur. NKE'nin iç tutarlılığını sınamak için ise 399 kişilik bir gruptan NKE ile veri toplanmıştır. Elde edilen item-total korelasyon puanları .008 ile .5 arasında bulunmuştur. 14. Madde toplam puana anlamlı bir katkı sunmadığı için ölçekten çıkarılmıştır. Bir ay sonra 104 kişilik bir gruptan yeniden veri toplanmış ve iki uygulama arasındaki korelasyon katsayısı .89 olarak bulunmuştur ($p < .00$). Orijinal ölçekte yedi farklı alt boyut varken, Türkçe form toplam puan sunmaktadır. Ölçeğin geçerlilik sınaması kapsamında faktör analizi yapılmış ve beş madde daha ölçekten çıkarılmıştır; 34 maddelik form elde edilmiştir. Ölçeğin güvenilirliği için ise Cronbach alfa katsayısı .84 olarak tespit edilmiştir. Bu araştırmanın çalışma grubu verileri üzerinde yapılan analiz sonucu ölçeğin Cronbach alfa katsayısının .84 olduğu saptanmıştır.

Ölçekteki her madde iki farklı ifadeden oluşmaktadır. İfadelerden birisi narsisizmle ilişkilidir. Katılımcının narsisizmle ilişkili ifadeyi seçmesi 1 puan kazandırır aksi takdirde maddenin puanı 0'dır. Toplam madde sayısının 34 olduğu ölçekten alınabilecek en düşük

puan 0; en yüksek puan ise 34'tür. Ölçekten alınan puan 34'e yaklaştıkça narsisistik kişilik özelliği artmaktadır. Ölçeğe ilişkin örnek maddeler Ek-E'de sunulmuştur.

İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği

İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği Yılmaz (2018) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 5'li likert tipidir (1: *Bana hiç benzemiyor*'dan 5: *Bana tamamen benziyor*'a kadar) ve 39 maddeden oluşmaktadır. Maddelere verilen cevaplar toplanarak ikili ilişkilerdeki manipülasyon düzeyi belirlenmektedir. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları 500 kişilik örneklemden toplanan veriler ile gerçekleştirilmiştir. Geçerlilik çalışması kapsamında açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Toplam varyansın %67'si beş faktör tarafından açıklanmaktadır. Bu faktörler saldırgan manipülasyon, duygusal manipülasyon, kurban seçimi, kendini gizleme ve strateji'dir. Güvenilirlik çalışması kapsamında Cronbach alfa, Gutman Split-half ve Spearman-Brown katsayıları hesaplanmıştır. Bunlara ilişkin katsayılar sırasıyla .89, .88 ve .87'dir. Alt ölçeklerin iç tutarlılık katsayıları ise (Cronbach alfa) saldırgan manipülasyon boyutu için (α)=.95, duygusal manipülasyon boyutu için (α)=.91, kurban seçimi boyutu için (α)=.94, kendini gizleme boyutu için (α)=.92, strateji boyutu için (α)=.91 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin uyum geçerliliği ise dört farklı ölçek kullanılarak sınanmıştır. Bu araştırmanın çalışma grubu verileri üzerinde yapılan analiz sonucu Cronbach alfa katsayısı .93 bulunmuştur. Ölçeğe ilişkin örnek maddeler Ek-F'de sunulmuştur.

Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeği

Multidimensional Measure of Emotional Abuse adıyla Murphy ve Hoover (1999) tarafından geliştirilen ölçek Toplu-Demirtaş ve Sümer Hatipoğlu (2013) tarafından Türkçeye uyarlanarak Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeği adını almıştır. Elli altı maddeden oluşan ölçeğin tek sıra numaralı maddelerine verilen puanların toplamı flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulama, çift sıra numaralı maddelere verilen puanların toplamı ise flört ilişkisinde psikolojik şiddete maruz kalma düzeyini göstermektedir. Ölçeğin Kontrol, Aşağılama,

Düşmanca/Duygusal Geri Çekilme ve Gözdağı olmak üzere dört boyutu bulunmaktadır. Ölçeğin Türkçe formunun alt boyutlarına ilişkin Cronbach alfa değerleri fail için sırasıyla .74, .68, .84 ve .72 olarak; mağdur için sırasıyla .73, .70, .86 ve .77 olarak hesaplanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonrası fail ve mağdur için dört faktörlü model doğrulanmıştır (Toplu-Demirtaş vd., 2018). Bu araştırmanın çalışma grubu verileri üzerinde yapılan analiz sonucu ölçeğin Cronbach alfa katsayısı .94 olarak bulunmuştur. Ölçeğe ilişkin örnek maddeler Ek-G'de sunulmuştur.

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu; katılımcıların cinsiyetleri, yaşları, devam ettikleri bölüm/fakülteleri ve sınıf düzeyleri hakkında bilgi almak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Form Ek-Ğ'de sunulmuştur.

Verilerin Analizi

Narsisistik kişilik özelliğinin, insan ilişkilerinde manipülasyon düzeyi ve flört ilişkisinde duygusal istismar uygulama ve duygusal istismara maruz kalma düzeyleri ile ilişkisini analiz etmek amacıyla korelasyon ve basit doğrusal regresyon analizlerinden faydalanılmıştır. Narsisistik kişilik özelliği, insan ilişkilerinde manipülasyon düzeyi ve flört ilişkisinde duygusal istismar uygulama ve duygusal istismara maruz kalmanın cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit için bağımsız örneklem t testi kullanılmıştır. İstatistiksel analizler SPSS'de yapılmıştır.

Analizlere geçilmeden önce veriler düzenlenmiştir ve narsisistik kişilik özelliği verilerindeki 22, manipülasyon verilerindeki 40, flört ilişkisinde psikolojik şiddet verilerindeki 34 kayıp veri sistematik olmadığı için "series mean" atama yapılmıştır; uç değerlere rastlanmamıştır (Tabachnick ve Fidell, 2012). Verilerin Skewness, Kurtosis değerleri ve Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testi sonuçları incelendiğinde toplam manipülasyon

puanının normal dağıldığı ancak manipülasyon alt ölçek puanlarının, narsisizm puanlarının ve psikolojik şiddet uygulama ve maruz kalma puanlarının normal dağılmadığı gözlenmektedir. Bu sebeple Spearman korelasyon analizinden faydalanılmıştır. Spearman sıra farkları korelasyonu normal dağılımı varsaymaz (Zar, 1972). Regresyon analizi ise değişkenler arasındaki ilişkileri yordamak için sıklıkla kullanılan güçlü bir yöntemdir (Kurtner ve diğerleri, 2005). Regresyon analizi, büyük örneklerde normallik varsayımı karşılanamasa bile doğru sonuçlar verebilir (Lumley ve diğerleri, 2002). Araştırma örneklemini 391 kişiden oluştuğu için, normal dağılımdan sapmanın regresyon sonuçları üzerindeki etkisinin azalacağı düşünülmüştür. Oto-korelasyon varlığında regresyon sonuçlarının güvenilirliği azalacağından (Gujarati, 2004) oto-korelasyon ek analizinden (Durbin-Watson) faydalanılmıştır.

Korelasyon ve regresyon analizleri sonucunda narsisistik kişilik özelliğinin manipülasyonla orta düzeyde bir ilişkiye sahip olduğu ve manipülasyonu yordadığı bulunmuştur. Ayrıca narsisistik kişilik özelliği flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulamanın anlamlı bir yordayıcısı iken şiddete maruz kalmanın anlamlı bir yordayıcı değildir. Bağımsız örneklem t testi sonucuna göre ise narsisistik kişilik özelliği ve manipülasyon puanları erkeklerde anlamlı biçimde yüksekken, flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulama kadınlarda anlamlı biçimde daha yüksektir. Flört ilişkisinde psikolojik şiddete uğramada ise cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bölüm 4

Bulgular, Yorumlar ve Tartışma

Bu bölümde, alt problemlere yönelik yapılan analizlerden elde edilen bulgu ve yorumlara alt problemlerin sırasına uygun şekilde yer verilmiştir. Ardından bulgular tartışılmıştır.

Bulgular

Narsisistik Kişilik Özelliğinin Manipülasyon İle İlişkisine Dair Bulgular

Narsisistik kişilik özelliğinin manipülasyon (toplam puan ve saldırgan manipülasyon, duygusal manipülasyon, kurban seçimi, kendini gizleme ve strateji alt boyutlarından alınan puanlar ile ilişkisini incelemek amacıyla Spearman korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Narsisistik kişilik özelliğinin manipülasyonu (toplam puan ve saldırgan manipülasyon, duygusal manipülasyon, kurban seçimi, kendini gizleme ve strateji alt boyutlarından alınan puanlar) yordama gücünü incelemek için ise basit doğrusal regresyon analizinden yararlanılmıştır. Sonuçlar tablo 2 ve 3'te sunulmuştur.

Tablo 2

Narsisistik Kişilik Özelliği ile Manipülasyona İlişkin Spearman Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	<i>n</i>	\bar{x}	SH	1	2	3	4	5	6	7
1.Narsisistik Kişilik	391	13.82	6.35	1	.41**	.39**	.30**	.31**	.25**	.45**
2. Manipülasyon	391	98.49	27.2		1	.78**	.89**	.63**	.82**	.89**
3.Saldırgan m	391	11.15	4.30			1	.69**	.45**	.52**	.67**
4.Duygusal m	391	21.85	8.16				1	.51**	.63**	.74**
5.Kurban Seçimi	391	16.58	4.15					1	.40**	.51**
6.Kendini gizleme	391	25.83	7.79						1	.70**
7.Strateji	391	24.27	8.12							1

**p<.01

Tablo 2 incelendiğinde narsisizm ile manipülasyon arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmektedir ($r=.41$, $p<.01$). Narsisizm ile en yüksek ilişki katsayısına sahip manipülasyon alt ölçeği stratejidir ($r= .45$, $p<.01$). Narsisizm ile en düşük ilişki katsayısına sahip manipülasyon alt ölçeği kendini gizlemedir ($r=.25$, $p<.01$).

Tablo 3

Narsisistik Kişilik Özelliğinin Manipülasyon Toplam Puanını Yordama Düzeyi

Değişkenler	B	SH	β	%95 Güven Aralığı		p
				Alt Sınır	Üst Sınır	
Sabit	72.665	2.972		66.822	78.508	<.01
Nar	1.869	.195	.436	1.484	2.253	<.01

Nar: Narsisistik kişilik özelliği

Tablo 3 incelendiğinde, narsisistik kişilik özelliklerinin insan ilişkilerinde manipülasyonun anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir ($R=.436$, $R^2=.190$, $F= 91.409$, $p<.01$). Buna göre insan ilişkilerinde manipülasyonun %19'u narsisistik kişilik özellikleri ile açıklanabilmektedir. Durbin-Watson ek analizi sonucunda D.W. değeri 1.727 olarak bulunmuştur. Bu değer oto-korelasyon olmadığını göstermektedir (Gujarati, 2004).

Tablo 4

Narsisistik Kişilik Özelliğinin Saldırgan Manipülasyonu Yordama Düzeyi

Değişkenler	B	SH	β	%95 Güven Aralığı		p
				Alt Sınır	Üst Sınır	
Sabit	7.004	.469		6.083	7.925	<.01
Nar	.300	.031	.443	.240	.361	<.01

Nar: Narsisistik kişilik özelliği

Tablo 4 incelendiğinde narsisistik kişilik özelliklerinin saldırgan manipülasyonun anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir ($R= .443$, $R^2= .196$, $F= 95.006$, $p<.01$). Buna göre saldırgan manipülasyonun %19'u narsisistik kişilik özellikleriyle açıklanabilmektedir.

Durbin-Watson ek analizi sonucunda D.W. değeri 1.850 olarak hesaplanmıştır. Bu değer oto-korelasyon olmadığını göstermektedir (Gujarati, 2004).

Tablo 5

Narsisistik Kişilik Özelliğinin Duygusal Manipülasyonu Yordama Düzeyi

Değişkenler	B	SH	β	%95 Güven Aralığı		p
				Alt Sınır	Üst Sınır	
Sabit	16.2556	.941		14.410	18.109	<.01
Nar	.405	.062	.315	.283	.527	<.01

Nar: Narsisistik kişilik özelliği

Tablo 5 incelendiğinde narsisistik kişilik özelliklerinin duygusal manipülasyonun anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir ($R = .315$, $R^2 = .099$, $F = 42.874$, $p < .01$). Bu bulguya göre duygusal manipülasyonun %09'u narsisistik kişilik özellikleriyle açıklanabilmektedir. Durbin-Watson ek analizi sonucunda D.W. değeri 1.790 bulunmuştur. Bu değer oto-korelasyon olmadığını göstermektedir (Gujarati, 2004).

Tablo 6

Narsisistik Kişilik Özelliğinin Kurban Seçimini Yordama Düzeyi

Değişkenler	B	SH	β	%95 Güven Aralığı		p
				Alt Sınır	Üst Sınır	
Sabit	13.793	.479		12.851	14.736	<.01
Nar	.202	.032	.309	.140	.264	<.01

Nar: Narsisistik kişilik özelliği

Tablo 6 incelendiğinde narsisistik kişilik özelliklerinin kurban seçiminin anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir ($R = .309$, $R^2 = .095$, $F = 43.003$, $p < .01$). Buna göre kurban seçiminin %09'u narsisistik kişilik özellikleriyle açıklanabilmektedir. Durbin-Watson ek analizi

sonucunda hesaplanan D.W. değeri 1.983'dür. Bu değer oto-korelasyon olmadığını göstermektedir (Gujarati, 2004).

Tablo 7

Narsisistik Kişilik Özelliğinin Kendini Gizlemeyi Yordama Düzeyi

Değişkenler	B	SH	β	%95 Güven Aralığı		p
				Alt Sınır	Üst Sınır	
Sabit	21.186	.910		19.397	22.976	<.01
Nar	.336	.060	.274	.218	.454	<.01

Nar: Narsisistik kişilik özelliği

Tablo 7 incelendiğinde narsisistik kişilik özelliklerinin kendini gizlemenin anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir ($R = .274$, $R^2 = .075$, $F = 31.526$, $p < .01$). Buna göre kendini gizlemenin %07'si narsisistik kişilik özellikleriyle açıklanabilmektedir. Durbin-Watson ek analizi sonucunda bulunan D.W. değeri 1.738'dir. Bu değer oto-korelasyon olmadığını göstermektedir (Gujarati, 2004).

Tablo 8

Narsisistik Kişilik Özelliğinin Stratejiyi Yordama Düzeyi

Değişkenler	B	SH	β	%95 Güven Aralığı		p
				Alt Sınır	Üst Sınır	
Sabit	15.595	.860		13.905	17.285	<.01
Nar	.628	.057	.491	.517	.739	<.01

Nar: Narsisistik kişilik özelliği

Tablo 8 incelendiğinde narsisistik kişilik özellikleri stratejinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir ($R = .491$, $R^2 = .241$, $F = 123.399$, $p < .01$). Bu bulguya göre stratejinin %24'ü narsisistik kişilik özellikleriyle açıklanabilmektedir. Durbin-Watson ek analizi

sonucunda D.W. değeri 1.802 bulunmuştur. Bu değer oto-korelasyon olmadığını göstermektedir (Gujarati, 2004).

Narsisistik Kişilik Özelliğinin Flört İlişkisinde Psikolojik Şiddet İle İlişkisine Dair Bulgular

Narsisistik Kişilik özelliğinin flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulama ve psikolojik şiddete maruz kalma ile ilişkisini incelemek amacıyla Spearman korelasyon analizlerinden yararlanılmıştır. Narsisistik kişilik özelliğinin flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulama ve psikolojik şiddete maruz kalmayı yordama gücünü incelemek için ise basit doğrusal regresyon analizinden yararlanılmıştır. Bulgular aşağıdaki gibidir.

Tablo 9

Narsisistik Kişilik Özelliği ile Flört İlişkisinde Psikolojik Şiddete İlişkin Spearman Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	<i>n</i>	\bar{x}	SH	1	2	3
1.Narsisistik Kişilik Özelliği	391	13.82	6.35	1	.14**	.13**
2.Uygulama	391	27.09	20.6		1	.80**
3.Maruz Kalma	391	26.37	21.14			1

** $p < .01$

Tablo 9 incelendiğinde narsisizm ile flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulama ($r = .140$, $p < .01$) ve flört ilişkisinde psikolojik şiddete maruz kalma arasında ($r = .137$, $p < .01$) düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmektedir.

Tablo 10

Narsisistik Kişilik Özelliğinin Flört İlişkisinde Psikolojik Şiddet Uygulamayı Yordama Düzeyi

Değişkenler	B	SH	β	%95 Güven Aralığı		p
				Alt Sınır	Üst Sınır	
Sabit	19.024	2.462		14.184	23.864	<.01
Nar	.584	.162	.180	.265	.902	<.01

Nar: Narsisistik kişilik özelliği

Tablo 10 incelendiğinde narsisistik kişilik özelliklerinin flört ilişkisinde duygusal şiddet uygulamanın anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir ($R=.180$, $R^2=.032$, $F=12.998$, $p<.01$). Flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulamanın % .03'ünün narsisistik kişilik özellikleriyle açıklandığı görülmektedir. Durbin-Watson ek analizi sonucunda hesaplanan D.W. değeri 1.820'dir. Bu değer oto-korelasyon olmadığını göstermektedir (Gujarati, 2004).

Tablo 11

Narsisistik Kişilik Özelliğinin Flört İlişkisinde Psikolojik Şiddete Maruz Kalmayı Yordama Düzeyi

Değişkenler	B	SH	β	%95 Güven Aralığı		p
				Alt Sınır	Üst Sınır	
Sabit	20.984	2.549		15.972	25.996	<.01
Nar	.390	.168	.117	.060	.720	>.01

Nar: Narsisistik kişilik özelliği

Tablo 11 incelendiğinde Narsisistik kişilik özelliklerinin flört ilişkisinde psikolojik şiddete maruz kalmanın anlamlı bir yordayıcısı olmadığı görülmektedir ($p>.01$). Durbin-

Watson ek analizi sonucunda D.W. değeri 1.936 bulunmuştur. Bu değer oto-korelasyon olmadığını göstermektedir (Gujarati, 2004).

Narsisistik Kişilik Özelliği, Manipülasyon ve Flört İlişkisinde Psikolojik Şiddet Uygulama-Maruz Kalmanın Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesine Dair Bulgular

Değişkenlere dair puanların cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması amacıyla bağımsız örneklem t testinden faydalanılmıştır. Bulgular aşağıdaki gibidir.

Tablo 12

Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonucu

	Erkek		Kadın		t	p	%95 Güven aralığı	
	\bar{x}	SH	\bar{x}	SH			alt	üst
Nar	15.43	.63	13.13	.36	3.32	.00	-3.66	-.94
Man	105.39	2.65	95.54	1.57	3.31	.00	15.67	-4.01
Uyg	23.57	1.94	28.59	1.22	2.21	.02	.57	9.47
Mrz	25.97	1.91	26.54	1.29	.24	.8	4.02	5.17

Nar: Narsisistik kişilik özelliği

Man: Manipülasyon

Uyg: Flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulama

Mrz: Flört ilişkisinde psikolojik şiddete maruz kalma

Tablo 12 incelendiğinde narsisistik kişilik özelliklerine ilişkin puan ortalamasının erkeklerde anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ve t değerinin 3.32 olduğu gözlenmektedir ($\bar{x} = 15.43$, $p < .05$). Araştırmanın diğer bulgusuna göre de manipülasyon puan ortalaması erkeklerde anlamlı düzeyde daha yüksek ve t değeri 3.31'dir ($\bar{x} = 105.39$, $p < .05$). Flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulama puan ortalaması ise kadınlarda anlamlı düzeyde daha yüksektir ($\bar{x} = 28.59$, $t = 2.21$, $p < .05$). Flört ilişkisinde psikolojik şiddete maruz kalmada ise cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Tartışma

Bu kısımda araştırma bulguları ilgili alan yazın çerçevesinde tartışılmıştır.

Narsisistik Kişilik Özellikleri ve Manipülasyon İlişisine Dair Tartışma

Araştırma sonucunda narsisistik kişilik özelliğinin, manipülasyonla orta düzeyde anlamlı bir ilişkisi olduğu görülmüştür. Narsisistik kişilik özellikleri manipülatif özelliklerle birlikte artıp azalmaktadır. Ayrıca narsisistik kişilik özelliklerinin, manipülasyonun anlamlı bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Alanyazında narsisizm ile manipülasyon arasındaki ilişkiyi inceleyen az sayıda çalışmaya rastlanmıştır ve çalışmalar genellikle yakın tarihlidir. Bulgular alanyazın ile tutarlı görülmektedir. Casale ve diğerleri (2019), Hyde ve diğerleri (2020), Nagler ve diğerleri (2014), Bozkurt (2023) narsisistik kişilik özellikleri ile manipülasyon arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler bulmuşlardır. March ve diğerleri (2023) bir manipülasyon biçimi olarak tanınan *gaslighting* ile narsisizm arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucuna göre hem kırılğan narsisizm hem büyüklenmeci narsisizm ile *gaslighting* arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Alanyazındaki diğer araştırmalarda olduğu gibi bu araştırmada da narsisistik kişilik özellikleri ve manipülasyon arasında bir ilişki olduğu doğrulanmıştır. Narsisistik kişilik özelliğine sahip kişilerin nesne ilişkilerinin doğasında ilişki kurulan kişiden fayda sağlama amacı vardır (McWilliams, 2013; Kernberg, 2020). Diğer bir deyişle narsistik kişiler, ötekiyle ilişki kurarken sosyal kabul ve destek görmeyi amaçlamaktadırlar ve bu yolla öz saygılarını beslemektedirler (Morf ve Rhodewalt, 2009; Karaaziz ve Erdem Atak, 2013; Aydın ve Yavuzer, 2022). Tüm bu amaçlar doğrultusunda, narsisistik kişilik özelliğine sahip bireyin, bir başkasının psikolojik ve davranışsal mekanizmalarını kişisel çıkarı doğrultusunda kontrol etme anlamına gelen (Austin vd., 2007; Buss, 1992) manipülasyona başvurması beklendiktir. Ayrıca narsisistik kişiliğin sıklıkla başvurduğu savunma mekanizmaları olan idealleştirme ve değersizleştirme (McWilliams, 2013), bir manipülasyon biçimi olan övücü ve yeric ifadeleri dalgalar halinde ve kafa karıştıracak biçimde sunmak (Chapaux-Morelli ve Counderc, 2021)

ile yakından ilişkili görünmektedir. Özetle narsisistik kişiliğin savunma ve uyum süreçleri ve nesne ilişkilerinin doğası manipülasyon olarak tanımlanan davranışlarla ortaklıklar içermektedir. Bundan dolayı bu araştırmada bu iki değişken arasında ilişki tespit edilmiştir.

Narsisistik Kişilik Özelliği ve Flört İlişkisinde Psikolojik Şiddet Uygulama-Maruz Kalma İlişkisine Dair Tartışma

Araştırma sonucuna göre narsisistik kişilik özelliği ile flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulama ve flört ilişkisinde psikolojik şiddete maruz kalma arasında düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca narsisistik kişilik özelliği, flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulamanın anlamlı bir yordayıcısı iken flört ilişkisinde psikolojik şiddete maruz kalmanın anlamlı bir yordayıcısı değildir. Bulgular alanyazın ile uyumlu görünmektedir. Oliver ve diğerleri (2023) yaptıkları meta-analiz çalışması sonucunda psikolojik yakın partner şiddetinin narsisistik kişilik özellikleri ile ilişkili olduğunu bulmuştur. Araştırmaya göre psikolojik yakın partner şiddetinin büyüklenmeci narsisizm ile olan ilişkisinin gücü, kırılğan narsisizmle olan ilişkisinin gücünden büyüktür. Günay (2022) narsisizm ile flört ilişkisinde psikolojik şiddete yönelik tutum arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında, iki farklı tutum ölçeği kullanmış ve kullanılan ölçeğe göre farklı sonuçlara ulaşmıştır. Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeğinden alınan puanlara göre büyüklenmeci narsisizm ile flört ilişkisinde psikolojik şiddet tutumu arasında bir ilişki yoktur. Yakın İlişkilerde Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği'nden alınan puanlara göre ise büyüklenmeci narsisizm ile flört ilişkisinde psikolojik şiddet tutumu arasında ilişki bulunmuştur.

Narsisistik kişilik özelliğine sahip kişiler, ilişkilerde aşırı biçimde kendi ihtiyaçlarına odaklıdır ve ötekine merhamet duyma konusunda eksiklik yaşarlar (Kernberg, 2020). Bursten (1972) narsisistik kişilik özelliğine sahip bireylerin "kusurlu bir vicdan"a sahip olduğunu belirtir. Empati ve merhamet eksikliğinin şiddete başvurmaya sebep olması beklendiktir ve araştırma bulguları ile de doğrulanmıştır. Bununla beraber narsisistik kişilik özelliğine sahip bireyler prestijlerini oldukça önemserler ve insanlarda olumlu izlenim oluşturma çabası

içindedirler (Horney, 1994). Psikolojik şiddet doğası gereği fark edilmesi en güç şiddet türüdür. Sıklıkla maruz kalanın kendisi bile şiddet mağduru olduğunun adını koyamamaktadır (Orbay, 2021; Vatandaşlar ve Hatipoğlu Sümer, 2019). Bu yüzden sosyal çevre failin eyleminden haberdar olmamaktadır. Psikolojik şiddetin, faili itibar kaybına uğratma olasılığı daha düşük olduğundan, çevresinde bıraktığı olumlu izlenime zarar vermek istemeyen narsisistik kişiliğe sahip bireylerin şiddetin bu nispeten gizli biçimini tercih etmesi olasıdır.

Narsisistik Kişilik Özelliği, Manipülasyon ve Flört İlişkisinde Psikolojik Şiddet Uygulama-Maruz Kalmanın Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesine Dair Tartışma

Araştırma sonucunda narsisistik kişilik özelliğinin, erkeklerde istatistiksel olarak anlamlı biçimde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Araştırmanın bulgularının alanyazına uygun olduğu görülmektedir. Akar (2014), Casale ve diğerleri (2019) ve Özkan (2019) çalışma grubunun üniversite öğrencileri olduğu araştırmalarında narsisistik kişilik özelliğinin erkeklerde daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Hyde ve diğerleri (2020) de narsisistik kişilik özelliklerinin erkeklerde kadınlara göre daha yüksek olduğunu saptamıştır. Grijalva ve diğerlerinin (2015) yaptıkları meta-analiz çalışması sonucunda erkeklerin büyülenmeci narsisistik özelliklerinin kadınlardan daha yüksek olduğu yaygın inancı doğrulanmış, kırılgan narsisistik özellikler açısından ise cinsiyete göre bir farklılık bulunmamıştır.

Alanyazında manipülasyonu konu edinen az sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Bu araştırmanın bulguları alanyazın ile uyumlu görünmektedir. Hyde ve diğerleri (2020) ve Köse (2019) manipülasyonun erkeklerde kadınlara göre daha yüksek olduğunu bulmuştur. Kuru (2022) ise duygusal manipülasyon puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir değişiklik göstermediğini ifade etmektedir. March ve diğerleri (2023), erkeklerin bir manipülasyon taktiği olarak tanınan *gaslighting*'i kabul edilebilir bulma düzeylerinin kadınlara göre anlamlı biçimde daha yüksek olduğunu belirlemiştir.

Araştırma sonucuna göre flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulama kadınlarda anlamlı biçimde daha yüksektir ancak flört ilişkisinde psikolojik şiddete maruz kalma cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Alanyazındaki diğer araştırmalar incelendiğinde flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulama ve maruz kalmanın genellikle cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir (Toplu Demirtaş ve Hatipoğlu Sümer, 2022; Swahn ve diğerleri, 2008; Straus, 2004). Orpinas ve diğerleri ise (2012) flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulama ve maruz kalmanın kadınlarla anlamlı biçimde daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Özetle flört ilişkisinde psikolojik şiddetin cinsiyete göre değişimi alanyazında tartışmalı bir konu olmakla beraber yaygın kanı, flört şiddeti türleri söz konusu olduğunda, cinsel şiddet dışındaki şiddet türlerinin cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılığı olmadığı yönündedir.

Araştırma sonucunda narsisizm ve manipülasyon puanlarının erkeklerde anlamlı biçimde daha yüksek bulunmasında toplumsal cinsiyet kalıp yargılarının (örneğin, erkeğin kısıtlayıcı, müdahale edici, yönetici olduğu yönündeki) etkisi olduğu düşünülebilir. Erkeğin kadın üzerindeki egemenliği ve kontrol ediciliği narsisizm ile de manipülasyon ile de ilişkilendirilebilir. Flört ilişkisinde psikolojik şiddete başvurmanın erkeklerde anlamlı biçimde daha düşük bulunması konusunda ise yükselen kadına şiddet farkındalığı sebebi ile erkek katılımcıların cevaplarının sosyal kabulden etkilendiği düşünülebilir (ölçek isminde "istismar" kelimesi geçmektedir).

Bölüm 5

Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın bu aşamasında, araştırmadan elde edilen sonuçlar özetlenmiştir. Ardından araştırmacılara, uygulayıcılara ve politika yapıcılara önerilerde bulunulmuştur.

Sonuç

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin narsisistik kişilik özelliklerinin manipülasyon ve flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulama ve maruz kalma ile ilişkisi incelenmiştir. Ayrıca söz edilen değişkenlerin cinsiyete göre değişimi ele alınmıştır. Sonuçlar aşağıda özetlenmiştir.

- Narsisistik kişilik özellikleri ile manipülasyon (toplam puanı) arasında orta düzeyde pozitif yönde ilişki vardır. Manipülasyon alt ölçeklerinden alınan puanların tamamı narsisistik kişilik özellikleri ile ilişkilidir. En güçlü ilişkinin strateji, en zayıf ilişkinin kendini gizleme ile olduğu görülmüştür. Ayrıca narsisistik kişilik özelliği manipülasyonun anlamlı bir yordayıcısıdır.
- Narsisistik kişilik özelliğinin flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulama ve maruz kalmayla zayıf ve pozitif yönlü bir ilişkisi olduğu görülmüştür. Narsisistik kişilik özelliği, flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulamanın anlamlı bir yordayıcısıdır; maruz kalmanın ise değildir.
- Flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulama ve flört ilişkisinde psikolojik şiddete maruz kalma arasında güçlü ve pozitif yönde bir ilişki vardır.
- Narsisistik kişilik özelliği ve manipülasyon erkeklerde anlamlı biçimde daha yüksektir. Flört ilişkisinde psikolojik şiddet uygulama ise kadınlarda anlamlı

biçimde daha yüksektir. Flört ilişkisinde psikolojik şiddete maruz kalma ise cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Öneriler

Araştırma bulgularından yola çıkılarak araştırmacılar, uygulayıcılar ve politika yapıcılara öneriler sunulmuştur.

Araştırmacılar İçin Öneriler

Araştırmadaki değişkenlerden biri olan manipülasyona ilişkin Türkçe alanyazında çok az sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Bu araştırmada manipülasyonun yalnızca narsisistik kişilik özellikleri ile ilişkisi incelenmiş ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Sonraki çalışmalarda manipülasyonun farklı yordayıcıları araştırılabilir.

Araştırma sonucuna göre narsisizm ve manipülasyon puanları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir. Erkek katılımcıların narsisizm ve manipülasyon puanları daha yüksektir. Ancak bu araştırmada bu farklılığın nedeni/nedenlerine ilişkin bilgi sunulmamaktadır. Sonraki araştırmalarda bu durum ele alınabilir.

Araştırma yalnızca üniversite öğrencilerinden oluşan 391 kişilik bir çalışma grubuyla yürütülmüştür. Farklı yaşlardan daha büyük bir örneklem üzerinde çalışılabilir.

Uygulayıcılar İçin Öneriler

Araştırma sonucunda narsisizmin, manipülasyonun anlamlı bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Narsisistik kişilik özelliğine sahip bireylerle çalışırken manipülasyon stratejilerini tanıma ve başa çıkma yollarını içeren rehberler geliştirilebilir veya bu rehberlerden yararlanılabilir.

Yine araştırma sonucunda flört ilişkisinde psikolojik şiddete uğrama ve maruz kalma arasında güçlü ve pozitif yönlü ilişki bulunmuştur. Psikolojik şiddete maruz kalma durumunda şiddetle yapıcı biçimde mücadele etme becerisi kazandırmayı amaçlayan eğitim programları tasarlanabilir/uygulanabilir.

Politika Yapıcılara Yönelik Öneriler

Araştırma sonucunda narsisizmin manipülasyon ve psikolojik şiddet ile ilişkili olduğu görülmüştür. Bu bulgulardan hareketle, politika yapıcılara, psikolojik şiddete dair farkındalık oluşturma/ şiddeti önleme amacıyla narsisistik davranışlar ve etkilerini inceleyen araştırmaları teşvik etmesi önerilebilir.

Yine narsisizm ile manipülasyon ve psikolojik şiddet arasındaki ilişkiden hareketle, narsisistik eğilimleri olan bireyler için sağlıklı ilişki ve iletişim kurma becerisi geliştirmeyi amaçlayan eğitimler çeşitli eğitim kurumları aracılığıyla topluma sunulabilir.

Flört ilişkisinde psikolojik şiddetin büyük oranda karşılıklı olması bulgusundan hareketle ise çiftler için sağlıklı ilişki dinamiklerini teşvik eden eğitim programları herkes için ulaşılabilir kılınmalıdır.

Kaynaklar

- Amar, A. F., & Gennaro, S. (2005). Dating violence in college women: Associated physical injury, healthcare usage, and mental health symptoms. *Nursing Research*, 54(4), 235-242.
- Ahnlund, P., Andersson, T., Snellman, F., Sundström, M., & Heimer, G. (2017). Prevalence and correlates of sexual, physical, and psychological violence against women and men of 60 to 74 years in Sweden. *J Interpers Violence*, 35 (5-6), 1539-1561.
- Anderson, J. R., Chen, W. C., Johnson, M. D., Lyon, S. E., Lee, C. Y. S., Zheng, F., Ratcliffe, G. C., & Peterson, F. R. (2011). Attitudes toward dating violence among college students in mainland China: An exploratory study. *Violence and Victims*, 26(5), 631-647.
- Akar, A. (2014). *PDR ve psikoloji programı öğrencilerinin empatik eğilimleri ve narsisistik kişilik özelliklerinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Toros Üniversitesi.
- Akcan, G. (2020). Flört şiddeti: Psikopatolojik bir değerlendirme. *Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 5(2), 72-87.
- Akış, N., Korkmaz, N., Taner, P. E., Özkaya, G. ve Güney, E. (2019). Flört şiddeti sıklığı ve etkileyen etmenler. *ESTÜDAM Halk Sağlığı Dergisi*, 4(3), 294-300.
- Aksoy, E., Çetin, G., İnanıcı, M. A., Polat, O., Sözen, M. Ş. ve Yavuz, F. (2004). *Aile içi şiddet*. <https://www.ttb.org.tr> adresinden alınmıştır.
- Atay, S. (2009). Narsisistik Kişilik Envanterinin Türkçeye standardizasyonu. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(1), 181-196.
- Austin, E. J., Farrelly, D., Black, C., & Moore, H. (2007). Emotional intelligence, machiavellianism and emotional manipulation: Does EI have a dark side? *Personality and Individual Differences*, 43(1), 179–189.
- Bozkurt, S. S. (2023). *Narsisizm, duygusal zeka ve manipülatif iletişim tarzının somatizasyon üzerindeki etkisinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. FSMV Üniversitesi.

- Boulette, T., & Andersen, S.M. (1986). Blast from the past: Mind Control and the battering of women. *Cultic Studies Journal*, 3(1), 25-35.
- Brookes, J. (2015). The effect of overt and covert narcissism on self-esteem and self-efficacy beyond self-esteem. *Personality and Individual Differences*, 85, 172-175.
- Bursten, B. (1972). The manipulative personality. *Archives of General Psychiatry*, 26(4), 318.
- Buss, D. M., Gomes, M., Higgins, D. S., & Lauterbach, K. (1987). Tactics of manipulation. *Journal Of Personality & Social Psychology*, 52(6), 1219-1229.
- Campbell, W. K., & Foster, C. A (2002). Narcissism and commitment in romantic relationships: An investment model analysis. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28(4), 484-495.
- Casale, S., Rugai, L., Giangrasso, B., & Fioravanti, G. (2019). Trait-emotional intelligence and the tendency to emotionally manipulate others among grandiose and vulnerable narcissists. *The Journal of Psychology*, 153 (4), 402-413.
- Chapaux-Morelli, P. ve Couderc, P. (2021). *İkili ilişkilerde duygusal manipölasyon* (14. Baskı). (I. Ergüden, Çev.). İletişim.
- Coleman, S. R., Bernstein, M. J., Benfield, J. A., & Smyth, J. M. (2022). Narcissistic grandiosity and risky health behaviors in college students. *Journal of American College Health*, 70(2), 634-643.
- Datta, P., Cornell, D., & Konold, T. (2022). Association of teen dating aggression with risk behavior and academic adjustment. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(7–8), NP3930–NP3953.
- Development Services Group. (2022). "Teen Dating Violence." Literature review. Washington, DC: Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention. <https://ojjdp.ojp.gov/model-programs-guide/literature-reviews/Teen-Dating-Violence> adresinden alınmıştır.

- Doidge N., Simon B., Brauer L., Grant D.C., First M., Brunshaw J., Lancee W.J., Stevens A., Oldham J.M., & Mosher P. (2002). Psychoanalytic patients in the U.S., CANADA, and Australia: I. DSM-III-R disorders, indications, previous treatment, medications, and length of treatment. *J Am Psychoanal Assoc*, 50(2),575-614.
- Dokkedahl, S., Kok, R. N., Murphy, S., Kristensen, T. R., Bech-Hansen, D., & Elklit, A. (2019). The psychological subtype of intimate partner violence and its effect on mental health: Protocol for a systematic review and meta-analysis. *Systematic Reviews*, 8(1), 1-10.
- Erikson, E. H. (2020). *İnsanın sekiz evresi* (5. Basım). (G. Akkaya, Çev.). Okuyan Us Yayınları.(Orijinal eserin basım tarihi 1982).
- Estefan, L. F., Coulter, M. L., & VandeWeerd, C. (2016). Depression in women who have left violent relationships: the unique impact of frequent emotional abuse. *Violence Against Women*, 22(11), 397-413.
- European Institute for Gender Equality (EIGE) (2017). *Glossary of definitions of rape, femicide and intimate*. pp. 45.
- Follingstad, D. R. (2007). Rethinking current approaches to psychological abuse: Conceptual and methodological issues. *Aggression & Violent Behavior*, 12(4), 439-458.
- Foshee, V. A., Gottfredson, N. C., McNaughton Reyes, H. L., Chen, M. S., David-Ferdon, C., Latzman, N. E., Tharp, A. T., & Ennett, S. T. (2016). Developmental outcomes of using physical violence against dates and peers. *Journal of Adolescent Health*, 58(6), 665–671.
- Forke, C. M., Myers, R. K., Catalozzi, M., & Schwarz, D. F. (2008). Relationship violence among female and male college undergraduate students. *Arch Pediatr Adolesc Med*, 162(7), 634-641.

- Fraenkel, J.R, Wallen, N. E., & Hyun, H. (2012). *How to design and evaluate research in education* (8. Ed.). McGraw-Hill.
- Gezer, E. (2017). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin narsistik eğilimleri. *Journal of International Social Research*, 10(53), 567-574.
- Grijalva, E., Newman, D. A., Tay, L., Donnellan, M. B., Harms, P. D., Robins, R. W., & Yan, T. (2015). Gender differences in narcissism: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 141(2), 261.
- Gujarati, D. N. (2004). *Basic econometrics* (4. baskı). McGraw-Hill.
- Günay, A. H. (2022). *The relationship between narcissism and attitudes towards dating violence*. [Yüksek Lisans Tezi]. Yeditepe Üniversitesi.
- Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. (2014). Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması. https://hips.hacettepe.edu.tr/tr/turkiyede_kadina_yonelik_aile_ici_siddet_arastirma-101 adresinden alınmıştır.
- Heise, L. (1998). Violence against women: An integrated, ecological framework. *Violence Against Women*, 4(3), 262-290.
- Herman, J. L. (1992). Complex PTSD: A syndrome in survivors of prolonged and repeated trauma. *Journal of Traumatic Stress*, 5(3), 377- 391.
- Hyde, J., Grieve, R., Norris, K., & Kemp, N. (2020). The dark side of emotional intelligence: The role of gender and the Dark Triad in emotional manipulation at work. *Australian Journal of Psychology*, 72(4), 307-317.
- Işık, M., Demircan, Ü. ve Gürhan, N. (2021). Üniversite öğrencilerinde flört şiddetinin Yaşam kalitesi üzerine etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(3), 465-477.
- Karaaziz, M. ve Erdem-Atak, İ. (2013). Narsisizm ve narsisizmle ilgili araştırmalar üzerine bir gözden geçirme. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 1(2), 44-59.

- Karasar, N. (2022). *Bilimsel araştırma yöntemi* (37. Basım). Nobel.
- Kaya, L., ve Kalkan, M. (2019). Üniversite öğrencilerinde narsistik eğilimler, bağlanma stilleri ve sosyal medya kullanımı. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 9(2), 243-249.
- Kızıltan, H. (2000). *Narcissistic Personality Inventory (NPI) ölçeğinin Türkçe formu ile eş değeri, güvenirlik ve geçerlilik çalışmaları*. [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Kohut, H. (1966). Forms and transformations of narcissism. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 14(2), 243–272.
<https://doi.org/10.1177/000306516601400201>
- Kohut, H. (2015). *Kendiliğin çözümlenmesi*. (Atbaşoğlu, C., Büyükkal, B. ve İşcan, C. Çev.). Metis Yayınları.
- Köse, H. (2019). *Üniversite öğrencilerinin insan ilişkilerinde manipülasyon ve kendini sabotaj düzeyleri ilişkisi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Kutner, M.H., Nactsheim, C.J., Neter, J., & Li, W (2005). *Applied linear statistical models* (5. Ed.). McGraw-Hill.
- Lafontaine, M. F., Azzi, S., Bell-Lee, B., Dixon-Luinenburg, T., Guérin-Marion, C., & Bureau, J. F. (2021). Romantic perfectionism and perceived conflict mediate the link between insecure romantic attachment and intimate partner violence in undergraduate students. *Journal of Family Violence*, 36, 195-208.
- Lambe, S., Hamilton-Giachritsis, C., Garner, E., & Walker, J. (2018). The role of narcissism in aggression and violence: A systematic review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 19(2), 209-230.
- Lamkin, J. P. (2013). *Narcissism: romantic partner and relationship characteristics*. [Master's Thesis]. Georgia Üniversitesi.

- Langdon, S., Armour, C., & Stringer, M. (2014). Adult experience of mental health outcomes as a result of intimate partner violence victimization: A systematic review. *European Journal of Psychotraumatology*, 5, 24794.
- Lewis, S. F., & Fremouw, W. (2001). Dating violence: A critical review of the literature. *Clinical Psychology Review* 21(1), 105-127.
- Lumley, T., Diehr, P., Emerson, S., & Chen, L. (2002). The importance of the normality assumption in large public health data sets. *Annual Review of Public Health*, 23, 151-169.
- Makepeace, J. M. (1981). Courtship violence among college students. *Family Relations* 30(1), 97-102.
- March, E., Kay, C. S., Dinić, B. M., Wagstaff, D., Grabovac, B., & Jonason, P. K. (2023). "It's all in your head": Personality traits and gaslighting tactics in intimate relationships. *Journal of Family Violence*, 1-10. <http://dx.doi.org/10.1007/s10896-023-00582-y>
- Marshall, L. L. (1999). Effects of men's subtle and overt psychological abuse on low-income women. *Violence and Victims*, 14(1), 69–88.
- Martinsen, Ø. L., Arnulf, J. K., Furnham, A., & Lang-Ree, O. C. (2019). Narcissism and creativity. *Personality and Individual Differences*, 142, 166-171.
- Määttä, M., Uusiautti, S., & Määttä, K. (2012). An intimate relationship in the shadow of narcissism: What is it like to live with a narcissistic spouse. *International journal of research studies in psychology*, 1(1), 37-50.
- McWilliams, N. (2013). *Psikanalitik tanı: Klinik süreç içinde kişilik yapısını anlamak* (3. Baskı). (E. Kalem, Çev.) İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Mega, L. T., Mega, J. L., Mega, B. T., & Harris, B. M. (2000). Brainwashing and battering fatigue. Psychological abuse in domestic violence. *North Carolina Medical Journal*, 61(5), 260-265.

- Miller, J. D., Campbell, W. K., & Pilkonis, P. A. (2007). Narcissistic personality disorder: Relations with distress and functional impairment. *Comprehensive psychiatry*, 48(2), 170-177.
- Morf, C. C., & Rhodewalt, F. (2001). Unraveling the paradoxes of narcissism: A dynamic self-regulatory processing model. *Psychological Inquiry*, 12(4), 177-196.
- Nagler, U. K., Reiter, K. J., Furtner, M. R., & Rauthmann, J. F. (2014). Is there a “dark intelligence”? Emotional intelligence is used by dark personalities to emotionally manipulate others. *Personality and Individual Differences*, 65, 47-52.
- National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention. (2015). Intimate Partner Violence Surveillance Uniform Definitions And Recommended Data Elements. <https://www.cdc.gov/violenceprevention/pdf/ipv/intimatepartnerviolence.pdf>
- Oliver, E., Coates, A., Bennett, J. M., & Willis, M. L. (2023). Narcissism and intimate partner violence: A systematic review and meta-analysis. *Trauma, Violence and Abuse*, 00(0), 1-14. <https://doi.org/10.1177/15248380231196115>
- Orbay, İ. (2021). Görünmeyene ışık tutmak: Psikolojik şiddet. *Toplum ve Sosyal Hizmet* 33(1), 267-290.
- Özabacı, N. Ş. (2021). Şiddet. N. Ş. Özabacı (Ed.), *Çağımızın çözüm arayan sorunu şiddet* (2.baskı, s. 2-22) içinde. Pegem Akademi.
- Özkan, A. (2019). *Üniversite öğrencilerinin narsisizm düzeyleri ile ahlaki kayıtsızlık ve saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Polat, O. (2016). Şiddet. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22(1), 15-34.
- Polat, O. (2021). *Şiddet* (3. Baskı). Seçkin Yayıncılık.

- Rana, W., Mukhtar, S., & Mukhtar, S. (2022). Countering emotional and psychological manipulation abuse by cultivating resilience, meaning, and well-being among victims of male intimate partner violence—working frontline health care workers during Covid-19 lockdown: A qualitative study. *Asia Pacific Journal of Public Health*, 00 (0) ? 1-4. doi: 10.1177/10105395221107139.
- Ronningstam, E., & Weinberg, I. (2023). Narcissistic personality disorder: Patterns, processes, and indicators of change in long-term psychotherapy. *Journal of Personality Disorders*, 37(3), 337-357.
- Sánchez-Meca, J., Rosa-Alcázar, A. I., Marín-Martínez, F., & Gómez-Conesa, A. (2010). Psychological treatment of panic disorder with or without agoraphobia: A meta-analysis. *Clinical Psychology Review*, 30(1), 37–50.
- Schmidt, A. (2019). Kernberg ve Kohut'un narsisistik kişilik bozukluğu kuramlarının karşılaştırması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 30(2), 137-141.
- Smith, S. G., Zhang, X., Basile, K. C., Merrick, M. T., Wang, J., Kresnow, M., Chen, J. (2018). *The National Intimate Partner and Sexual Violence Survey (NISVS): 2015 Veri Özeti-Güncellenmiş Versiyon*. Atlanta, GA: National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention.
- Straus, M. A. (2004). Prevalence of violence against dating partners by male and female university students worldwide. *Violence Against Women*, 10(7), 790-811.
- Strutzenberg, C. (2016). Love-Bombing: A narcissistic approach to relationship formation. *Human Development and Family Sciences Under graduate Honors Theses*. <https://scholarworks.uark.edu/hdfsrsuht/1> adresinden alındı.
- Şenol, A., Albayrak, İ. ve Uluman Mert, M. (2022). Flört şiddeti tutumlarının belirli değişkenler ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlara göre incelenmesi. *JRES*, 9(1), 113-131. <https://doi.org/10.51725/etad.1028491>

- Şensoy, G., Akıman, H., Balkan, K., Gül, Y. S., Kaval, A., Sevinç, A., Yeğintürk, G. ve Baş, A. U. (2018). Eğitim fakültesi akademisyen ve öğrencilerinin üniversite psikolojik danışma birimine yönelik görüşleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (1), 194-201.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2012). *Using multivariate statistics* (6. ed.). Pearson.
- Tarı Selçuk, K., Avcı, D. ve Mercan Y. (2018). Üniversite öğrencilerinde flört şiddetine maruziyet: Flört şiddetine yönelik tutumların ve toplumsal cinsiyet algısının şiddete maruziyet ile ilişkisi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(3), 302-308.
- Temple, J. R., Choi, H. J., Elmquist, J., Hecht, M., Miller-Day, M., Stuart, G. L., Brem, M., & Wolford-Clevenger, C. (2016). Psychological abuse, mental health, and acceptance of dating violence among adolescents. *Journal of Adolescent Health*, 59(2), 197-202.
- Toplu Demirtaş, E. & Fincham, F. D. (2022). I don't have power, and I want more: Psychological, physical, and sexual dating violence perpetration among college students. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(13-14). <https://doi.org/10.1177/0886260520951319> adresinden erişildi.
- Toplu-Demirtaş, E. ve Hatipoğlu-Sümer, Z. (2013). Psychometric properties of the Turkish adaptation of multidimensional measure of emotional abuse (MMEA) scale. İstanbul 2013 Dünya Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresinde Sunulmuş Bildiri, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- Toplu Demirtaş, E. ve Hatipoğlu Sümer, Z. (2022). Psikolojik, fiziksel ve cinsel flört şiddetini ölçmek: Beliren yetişkinlerin flört şiddeti yaşantıları. *Humanistic Perspective*, 4(2), 408-432.
- Toplu-Demirtaş, E., Hatipoğlu-Sümer, Z., & Murphy, C. (2018). Turkish version of the multidimensional measure of emotional abuse: Preliminary psychometrics in college students. *Violence and Victims*, 33(2), 275-295.
- Urbonaviciute, G., & Hepper, E. G. (2020). When is narcissism associated with low empathy? A meta-analytic review. *Journal of Research in Personality*, 89, 1-67.

- Urena, J., Romera, E. M., Casas, J. A., Viejo, C., & Ortega Ruiz, R. (2015). Psychometrics properties of Psychological Dating Violence Questionnaire: A study with young couples. *International Journal of Clinical and Health Psychology, 15*(1), 52-60.
- Vatandaşlar, S. E. ve Hatipoğlu-Sümer, Z. (2019). Kadınlara Yönelik Psikolojik Şiddet Ölçeğinin (Psychological Maltreatment of Women Inventory) Türk kültürüne uyarlanması. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal, 9*(53), 341-371.
- Waller, G., Corstorphine, E., & Mountford, V. (2007). The role of emotional abuse in the eating disorders: Implications for treatment. *Eating Disorders, 15*(4), 317-331.
- World Health Organization (2022). <https://www.who.int/groups/violence-prevention-alliance/approach> adresinden alınmıştır.
- Whisman, M. A., Johnson, D. P., Li, A., & Robustelli, B. L. (2014). Intimate relationship involvement, intimate relationship quality, and psychiatric disorders in adolescents. *Journal of Family Psychology, 28*(6), 908–914.
- Yılmaz, H. (2018). İnsan ilişkilerinde manipülasyon ölçeği. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7*(4), 449-467.
- Yumuşak, A. (2013). *Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumları, toplumsal cinsiyetçilik ve narsisistik kişilik özellikleri arasındaki ilişkileri*. [Yüksek Lisans Tezi]. Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Zar, J. H. (1972). Significance testing of the Spearman rank correlation coefficient. *Journal of the American Statistical Association, 67*(339), 578-580.
- Zeigler-Hill, V., & Besser, A. (2013). A glimpse behind the mask: Facets of narcissism and feelings of self-worth. *Journal of Personality Assessment, 95*(3), 249-260.
- Zhi, K., Yang, J., Chen, Y., Akebaijiang, N., Liu, M., Yang, X., & Zhang, S. (2021). The relationship between future time perspective and psychological violence among chinese college students. *Frontiers in Psychology, 12*, 1-9.

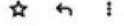
EK-A: NKE Kullanma İzni

fatma polat

Alıcı: hakan.kiziltan, filiz

13 Ağu 2022 10:42 (2 gün önce)

Merhaba Sayın Klinik Psikolog Hakan KIZILTAN Hocam.
Nasılınız? Ben Fatma POLAT, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalında yüksek lisans öğrencisiyim.
Tez danışmanım Prof. Dr. Filiz BİLGE'dir. Bu malle danışmanımı da eklemiş bulunmaktayım.
Sayın Hocam, eğer izniniz olursa uyarladığınız Narsisistik Kişilik Ervanterini Üniversite Öğrencilerinde Narsisistik Kişilik Özellikleri, Manipülasyon ve Flört İlişkisinde Psikolojik Şiddet konulu yüksek lisans tez çalışmamızda kullanmak istiyoruz. Ölçekle ilgili olarak ölçek, puanlama anahtarı, yeni çalışmalarınız ve eğer varsa dikkat etmemiz gereken noktalar konusunda yardımcı olursanız çok seviniriz.
Sağlıklı günler, iyi çalışmalar dilerim.
Saygılarımla,

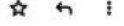
Fatma POLAT

Hakan Kiziltan

Alıcı: ben

14 Ağu 2022 19:21 (1 gün önce)

fatma hanım merhaba,
ölçek ve tez ektedir, gerekli bilgileri bulacaksınız, sorun olursa haberleşelim,
iyi çalışmalar, başarılar

HakanKiziltan

13 Ağustos 2022 Cumartesi 10:49:03 GMT+3 tarihinde, fatma polat >şunu yazdı:

EK-B:İİMÖ Kullanım İzni

fatma polat
Alıcı: hasanyilmaz, filiz 13 Ağu 2022 10:41

Merhaba Sayın Prof. Dr. Hasan YILMAZ Hocam,
Nasılsınız? Ben Fatma POLAT, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalında yüksek lisans öğrencisiyim.
Tez danışmanım Prof. Dr. Filiz BİLGE'dir. Bu maile danışmanımı da eklemiş bulunmaktayım.
Sayın Hocam, eğer izniniz olursa geliştirdiğiniz İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği'ni Üniversite Öğrencilerinde Narsisistik Kişilik Özellikleri, Manipülasyon ve Flört ilişkisinde Psikolojik Şiddet konulu yüksek lisans tez çalışmamızda kullanmak istiyoruz. Ölçekle ilgili olarak ölçek, puanlama anahtarı, yeni çalışmalarınız ve eğer varsa dikkat etmemiz gereken noktalar konusunda yardımcı olursanız çok seviniriz.
Sağlıklı günler, iyi çalışmalar dilerim.
Saygılarımla,
Fatma POLAT

Hasan YILMAZ 17:38 (4 saat önce)

Alıcı: ben 17:38 (4 saat önce)

Sayın Fatma POLAT,
"İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği"ni araştırmanızda kullanabilirsiniz. Ölçek ile ilgili tüm bilgiler ilgili makalede yer almaktadır. Maile cevap vermekteki gecikmeden dolayı özür dilerim. Başarılar.
Prof.Dr. Hasan Yılmaz

EK-C: ÇBDİÖ Kullanım İzni

fatma polat 13 Ağustos Cmt 10:43 (3 gün önce) ☆ ↶ ⋮

Alıcı: demirtase, zeynep, filiz ▾

Merhaba Sayın Doç. Dr. Ezgi TOPLU DEMİRTAŞ ve Sayın Doç. Dr. Zeynep HATİPOĞLU SÜMER Hocam.

Nasılınız? Ben Fatma POLAT, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalında yüksek lisans öğrencisiyim. Tez danışmanım Prof. Dr. Filiz BİLGE'dir. Bu maille danışmanımı da eklemiş bulunmaktayım.

Sayın Hocam, eğer izniniz olursa uyarladığınız Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeğini Üniversite Öğrencilerinde Narsisistik Kişilik Özellikleri, Manipülasyon ve Flört ilişkisinde Psikolojik Şiddet konulu yüksek lisans tez çalışmamızda kullanmak istiyoruz. Ölçekle ilgili olarak ölçek puanlama anahtarı, yeni çalışmalarınız ve eğer varsa dikkat etmemiz gereken noktalar konusunda yardımcı olursanız çok seviniz. Sağlıklı günler, iyi çalışmalar dilerim. Saygılarımla,

Fatma POLAT

Zeynep Hatipoğlu Sümer 15 Ağustos Ptt 12:01 (1 gün önce) ☆ ↶ ⋮

Alıcı: ben ▾

Fatma merhaba,

Ölçeği yüksek lisans tezinde elbette kullanabilirsin. Bununla ilgili yapılan makale çalışmasında Ezgi Toplu Demirtaş birinci yazar. Bu nedenle onun da onay vermesi, ölçek ve ölçekle ilgili puanlama bilgilerini sana iletmesi uygun olacaktır.

Ek bir bilgi olarak; başka bir öğrencim yüksek lisans tezinde beliren yetişkin örnekleminde duygusal manipülasyonla bağlılık ilişkisinde ilişkisel doyumsuz aracı rolünü flört eden çiftlerden dyadico veri toplayarak çalıştı. Bu ayın sonunda savunmasını yapacak. Sonrasında da sanırım Ekim ayı itibarıyla ODTÜ Kütüphanesinden teze erişebilirsin. Manipülasyon konusunda fazla sayıda çalışma olmadığı için bilgi vermek istedim. Belki çalışmada sana yardımcı olur.

Yardımcı olabileceğim başka bir şey olursa her zaman benimle iletişime geçebilirsin.

Başarı ve iyi dileklerle.

Zeynep Hatipoğlu Sümer

Ezgi Toplu Demirtaş 18:54 (2 saat önce) ☆ ↶ ⋮

Alıcı: filiz, ben, Sümer ▾

Fatma, merhaba,

--Filiz Hocam, size de merhaba :)--

Ekte, ÇBDİÖ, makalesini ve doğrudan psikolojik şiddetle üzerine yayımlanmış olduğum makaleleri gönderiyorum. Tezinizde kolaylıklar diliyorum size.

Herhangi bir sorunuz olursa, iletişim kurmaktan çekinmeyin lütfen.

Sevgiler...

Güzel bir hafta olsun.

:)

etd.

Ezgi Toplu-Demirtaş, Ph.D., Assoc. Dr. / **Pronouns: she/her/hers**
 Assistant Professor
 MEF University
 Psychological Counseling and Guidance
 Ayazağa Cad. No: 4 34396 Maslak - Sarıyer - İstanbul / TURKEY
demirtase@mef.edu.tr
https://www.researchgate.net/profile/Ezgi_Toplu
<https://twitter.com/FlortSiddeti>
<http://www.seethetriumph.org/ambassadors.html>

A campus free from violence is possible: Through Education and Together
 Şiddetsiz bir kampüs mümkün: Eğitimle ve Birlikte

Safe, healthy, equal, and safe relationships are possible: Through Education and Together
 Güvenli, sağlıklı, eşit ve mutlu ilişkiler mümkün: Eğitimle ve Birlikte

...

Ek Ç-NKE Örnek Maddeler

Cinsiyetiniz: _____ Yaşınız: _____

Yönerge: Aşağıdaki her bir tutum çifti içinden, size en uygun olanı seçiniz. Yanıtınızı her bir maddenin yanındaki boş bırakılmış yere, A ya da B yazarak işaretleyiniz. Her bir tutum çifti için yalnızca bir yanıtı işaretleyiniz ve lütfen hiçbir maddeyi atlamayınız.

___1. A İnsanları etkileme konusunda doğal bir yeteneğe sahibim.

B İnsanları kolay etkileyemem.

___8. A Çok başarılı olacağım.

B Başarı benim için en önde gelen şey değildir.

___14. A Sıradan bir mutluluk bana yeter.

B Başkalarının gözünde önemli bir yerim olsun isterim.

___24. A Aynada kendimi seyretmekten hoşlanırım.

B Aynada kendimi seyretmek, özellikle ilgimi çeken bir şey değildir.

___30. A Ben doğuştan liderim.

B Liderlik geliştirilmesi uzun zaman alan bir niteliktir.

___34. A Herkes gibi biriyim.

B Olağanüstü biriyim.

Ek-D: İİMÖ Örnek Maddeler

Yönerge: Aşağıdaki numaralandırılış ifadeleri okuyunuz. Ardından her bir ifade için “Bana Tamamen Benziyor”, “Bana Biraz Benziyor”, “Emin Değilim”, “Bana Benzemiyor” ve “Bana Hiç Benzemiyor” şeklindeki seçeneklerden size uygun olanın altındaki kutucuğa (X) işareti koyarak işaretleyiniz. Lütfen hiçbir maddeyi atlamayınız.

	Bana Tamamen	Bana Biraz Benziyor	Emin Değilim	Bana Benzemiyor	Bana Hiç Benzemiyor
1. Arkadaşlarım bazen öfke ve gazabımdan çekindikleri için isteklerimi yerine getirir.					
10. Bazen arkadaşlarımı aşağılayarak ve küçük düşürerek de istediğim yöne sevk edebilirim.					
15. Bir sözü ya da davranışı insanların karşısında çok sık tekrarlayarak onları ikna ettiğim olmuştur.					
25. İnsanların en çok arzuladığı şeyleri bilmek onları yönetmek için kullandığım etkili bir yoldur.					
28. İşime gelmeyen şeyleri görmemezlikten gelmek kullandığım bir yöntemdir.					
33. Mağdur edilmiş, kurban rolünü oynayarak da amacıma ulaşabilirim.					
37. Yalan söyleyeceksem, önce küçük doğruları itiraf ederek işe başlarım.					

Ek-E:ÇBDİÖ Örnek Maddeler

Yönerge: Aşağıda, partnerinizle ilişkinizdeki son altı ayı düşünerek yanıtlamanız istenen maddeler verilmiştir. Şu anda bir partneriniz yoksa bu maddeleri bir önceki ilişkinizi düşünerek yanıtlayabilirsiniz. Her bir madde için iki yanıt vermeniz gerekmektedir. “Siz” yazan satırda, belirtilen davranışı sizin ne sıklıkta yaptığınızı gösteren rakamı daire içine alarak işaretleyiniz. “Partneriniz” yazan satırda ise belirtilen davranışı, partnerinizin ne sıklıkta yaptığını gösteren rakamı daire içine alarak işaretleyiniz. Eğer siz ya da partneriniz bu davranışlardan birini son altı ay içinde göstermediyseniz ama daha önceden yaptıysanız 7’yi işaretleyiniz.

(1) Bir kere oldu **(2)** İki kere **(3)** 3-5 kere **(4)** 6-10 kere **(5)** 11-20 kere

(6) 20 kereden fazla **(7)** Son altı ayda olmadı ama daha önce **(0)** Hiçbir zaman olmadı

	Bir kere	İki kere	3-5 kere	6-10kere	11-20 kere	20'den fazla	Son 6 ayda olmadı	Hiç olmadı
1.Partnerime şüpheli bir tavırla nerede veya kimlerle birlikte olduğunu sordum.	1	2	3	4	5	6	7	0
2.Partnerim bana şüpheli bir tavırla nerede veya kimlerle birlikte olduğumu sordu.	1	2	3	4	5	6	7	0
21.Partnerimin dış görünüşünü eleştirdim.	1	2	3	4	5	6	7	0
22.Partnerim benim dış görünüşümü eleştirdi.	1	2	3	4	5	6	7	0
31.Kızdığında partnerime soğuk ya da mesafeli	1	2	3	4	5	6	7	0

davrandım.								
32.Kızdığında partnerim bana karşı soğuk ya da mesafeli davrandı.	1	2	3	4	5	6	7	0
49.Partnerimi bir şey fırlatmakla tehdit ettim.	1	2	3	4	5	6	7	0
50.Partnerim beni bir şey fırlatmakla tehdit etti.	1	2	3	4	5	6	7	0
53.Partnerimi korkutmak için tehlikeli bir şekilde araba kullandım.	1	2	3	4	5	6	7	0
54.Partnerim beni korkutmak için tehlikeli bir şekilde araba kullandı.	1	2	3	4	5	6	7	0

Ek-F: Kişisel Bilgi Formu

Cinsiyet: K() E()

Yaş:(Lütfen yazınız)

Fakülte:(Lütfen yazınız)

Bölüm:(Lütfen yazınız)

Sınıf: 1() 2() 3() 4() 5() 6()

Ek-G: Araştırma Etik Komisyonu Onay Bildirimi

Tarih: 30/09/2022
Sayı: E-35853172-399-00002425175
00002425175

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Rektörlük

Sayı : E-35853172-399-00002425175
Konu : Etik Komisyon İzni (Fatma POLAT)

30.09.2022

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: 14.09.2022 tarihli ve E-51944218-399-00002388041 sayılı yazınız.

Enstitünüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışma yüksek lisans programı öğrencisi **Fatma POLAT**'ın, **Prof. Dr. Filiz BİLGE** sorumluluğunda yürüttüğü "**Üniversite Öğrencilerinde Narsisistik Kişilik Özellikleri, Manipülasyon ve Flört İlişkisinde Psikolojik Şiddet**" başlıklı tez çalışması Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun 27 Eylül 2022 tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Vural GÖKMEN
Rektör Yardımcısı

EK-Ğ: Etik Beyanı

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında,

- * tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- * görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- * başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- * atıfta bulunduğum eserlerin bütününe kaynak olarak gösterdiğimi,
- * kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- * bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

...../...../.....

(İmza)

Fatma POLAT

EK-H: Yüksek Lisans Tez Çalışması Orijinallik Raporu

27/06/2024

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Başkanlığına,

Tez Başlığı: Üniversite Öğrencilerinde Narsisistik Kişilik Özellikleri Manipülasyon ve Flört İlişkisinde Psikolojik Şiddet

Yukarıda başlığı verilen tez çalışmamın tamamı (kapak sayfası, özetler, ana bölümler, kaynakça) aşağıdaki filtreler kullanılarak **Turnitin** adlı intihal programı aracılığı ile kontrol edilmiştir. Kontrol sonucunda aşağıdaki veriler elde edilmiştir:

Rapor Tarihi	Sayfa Sayısı	Karakter Sayısı	Savunma Tarihi	Benzerlik Oranı	Gönderim Numarası
27/06/2024	43	65055	06/06/2024	%8	2359557470

Uygulanan filtreler:

- Kaynaklar hariç
- Alıntılar dâhil
- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarını inceledim ve çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan eder, gereğini saygılarımla arz ederim.

Ad Soyadı: Fatma POLAT

Öğrenci No.: N21133355

Ana Bilim Dalı: Eğitim Bilimleri

Programı: Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Statüsü: Y.Lisans Doktora Bütünleşik Dr.

İmza

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

Prof. Dr. Filiz BİLGE

EK-I: Thesis Originality Report

27/06/2024

HACETTEPE UNIVERSITY
Graduate School of Educational Sciences
To The Department of Educational Sciences

Thesis Title: Narcissistic Personality Traits, Manipulation and Dating Violence Among University Student

The whole thesis that includes the *title page, introduction, main chapters, conclusions and bibliography section* is checked by using **Turnitin** plagiarism detection software take into the consideration requested filtering options. According to the originality report obtained data are as below.

Time Submitted	Page Count	Character Count	Date of Thesis Defense	Similarity Index	Submission ID
27/06/2024	43	65055	06/06/2024	%8	2359557470

Filtering options applied:

1. Bibliography excluded
2. Quotes included
3. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read Hacettepe University Graduate School of Educational Sciences Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

I respectfully submit this for approval.

Name Lastname: Fatma POLAT

Student No.: N21133355

Department: Educational Sciences

Program: Guidance and Psychological Counseling

Status: Masters Ph.D. Integrated Ph.D.

Signature

ADVISOR APPROVAL

APPROVED
Prof. Dr. Filiz BİLGE

EK-İ: Yayınlama ve Fikrî Mülkiyet Hakları Beyanı

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan "**Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge**" kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açıktır.

- o Enstitü/ Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihinden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- o Enstitü/Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihinden itibaren ... ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- o Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

..... /..... /.....

(imza)

Fatma POLAT

"Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge"

- (1) Madde 6. 1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
- (2) Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internette paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç; imkânı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
- (3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir*. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlerle ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.
- Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir

*Tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.

